

Univerzita Hradec Králové

Ústav sociální práce

**Odborné sociální poradenství pro osoby
zadlužené a předlužené**

Bakalářská práce

Autor: Martin Minařík

Studijní program: B6731 Sociální politika a sociální práce

Studijní obor: Sociální práce s osobami se sníženou soběstačností

Vedoucí práce: Mgr. Jan Hloušek, Ph.D.

Hradec Králové

2017

Zadání bakalářské práce

Autor:	Martin Minařík, DiS.
Studium:	U14009
Studijní program:	B6731 Sociální politika a sociální práce
Studijní obor:	Sociální práce s osobami se sníženou soběstačností
Název bakalářské práce:	Odborné sociální poradenství pro osoby zadlužené a předlužené
Název bakalářské práce AJ:	Professional social counselling for indebted and insolvent persons

Cíl, metody, literatura, předpoklady:

Cílem práce je popsat činnost odborné sociální poradenství pro osoby zadlužené a předlužené. Velká pozornost bude věnována cílovým skupinám, jejich charakteristice, specifikám a rizikům při spolupráci s nimi. Následně budou popsány přístupy a možnosti pomoci, také role a hranice sociálního pracovníka při výkonu svého povolání. Nedílnou součástí bude popis možností obrany proti vymáhání pohledávek, exekuce a stručně objasněno insolvenční řízení. Dále budou popsány výhody a nevýhody bankovní a nebankovní půjčky. Praktická část bude v podobě kvantitativního výzkumu pomocí dotazníku. Dotazník bude pro osoby starší 18 let, kteří mají osobní zkušenosti s dluhy. Cílem výzkumu je zjistit, zda mají více dluhů zaměstnaní nebo nezaměstnaní lidé, jestli své závazky řeší a jakým způsobem. Dílčí cíl dotazníku je zjistit v jakém poměru si osoby, které spadají do cílové skupiny OSP půjčují u bankovních a nebankovních společností a do jaké výše. Pokud mají půjčku u nebankovní společnosti, museli prokázat svoji bonitu?

MATOUŠEK, Oldřich. Metody a řízení sociální práce. Vyd. 1. Praha: Portál, 2003. ISBN 8071785482. DAVIDOVÁ, Ivana a kol. Metodická příručka pro sociální kurátory a metodiky sociální prevence. Ostrava, 2010. ISBN 978-80-7368-628-4. GOJOVÁ, Alice a kol. Příručka pro metodiky sociální prevence a sociální kurátory. Ostrava, 2007. ISBN 978-80-7368-329-0. MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2. HENDL, Jan. Kvalitativní výzkum: základní teorie, metody a aplikace. 2., aktualiz. vyd. Praha: Portál, 2008. ISBN 978-80-7367-485-4.

Garantující pracoviště: Katedra sociální práce a sociální politiky,
Ústav sociální práce

Vedoucí práce: Mgr. Jan Hloušek, Ph.D.

Oponent: doc. JUDr. Olga Sovová, Ph.D.

Datum zadání závěrečné práce: 4.12.2014

Prohlášení

Prohlašuji, že jsem tuto bakalářskou práci vypracoval samostatně pod vedením vedoucího bakalářské práce a uvedl jsem všechny použité prameny a literaturu.

V Broumově dne 3. 4. 2017

Martin Minařík

Poděkování

Rád bych touto cestou poděkoval Mgr. Janu Hlouškovi, Ph.D. za odborné vedení mé bakalářské práce, za jeho cenné rady a připomínky. Dále bych chtěl poděkovat ředitelce Centra sociálních služeb Naděje Broumov, paní Mgr. Evě Kašparové, za umožnění studia při výkonu mého povolání a vedoucí Centra pro rodinu, paní Kateřině Kroupové, za zprostředkování informací o odborném sociálním poradenství v Broumově.

Abstrakt

MINAŘÍK, Martin. Odborné sociální poradenství pro osoby zadlužené a předlužené. Hradec Králové, 2017. 69 s. Bakalářská práce. Univerzita Hradec Králové, Ústav sociální práce. Vedoucí práce: Mgr. Jan Hloušek, Ph.D.

Závěrečná bakalářská práce se zabývá činností odborné sociální poradny zaměřené na osoby zadlužené a předlužené s cílem zjistit strukturu klientů.

Teoretická část práce se věnuje popisu základních činností odborné sociální poradny, problematice zadluženosti a předluženosti a obraně proti ní. Jsou zde také charakterizovány výhody a nevýhody všech poskytovatelů úvěrů, fáze zadlužení a rizikové skupiny, které jsou zadlužením ohroženy.

V praktické části je použit kvantitativní výzkum v podobě obsahové analýzy spisů zadlužených či předlužených klientů, kteří využili služby odborného sociálního poradenství v Broumově. Cílem výzkumu bylo zjistit, zda existuje spojitost mezi zaměstnanými a nezaměstnanými klienty s druhem společností, které jim půjčku poskytly, a jakým způsobem své závazky řeší. Hlavním výsledkem výzkumu je, že zaměstnaní klienti odborné sociální poradny mají větší počet i výši dluhů u bankovních i nebankovních společností než nezaměstnaní.

Klíčová slova: odborné sociální poradenství, zadlužení, předlužení, bankovní společnost, nebankovní společnost, zaměstnanost, nezaměstnanost, exekuce, oddlužení

Abstract

MINAŘÍK, Martin. Professional social counselling for indebted and insolvent persons. Hradec Králové, 2017. 69 p. Bachelor Degree Thesis. University of Hradec Králové. Institute of Social Work. Leader of the Bachelor Degree Thesis: Mgr. Jan Hloušek, Ph.D.

The bachelor thesis aims to describe the activity of a professional social consulting which targets at indebted and insolvent persons. Its purpose is to determine the structure of the clients as well.

The theoretical part of the thesis characterizes a basic work of the professional social consulting; it also describes the problematics of indebtedness, insolvency and defense against them. It also characterizes advantages and disadvantages of all loan providers, the phase of indebtedness and risky groups which are more likely to be endangered by the indebtedness.

Quantitative research is used in the practical part which consists of content analysis of files of indebted or insolvent clients who used the services of the professional social counselling in Broumov. The aim of the research was to find out if there is some connection between employed and unemployed clients and the kind of a company which provided them the loan as well as with what way they deal with their obligations. The main result of the research is that employed clients of the professional social counselling have a bigger number and height of debts at both banking and non-banking companies than unemployed clients.

Key words: professional social counselling, indebtedness, insolvency, banking company, non-bank company, employment, unemployment, execution, debt relief

Obsah

Úvod.....	10
1. Popis činnosti.....	12
1.1. Popis činnosti dle zákona	12
1.2. Fáze poradenského procesu.....	13
1.3. Cíle odborného sociálního poradenství	14
1.4. Popis cílové skupiny	15
2. Zásady při poskytování odborného sociálního poradenství	16
2.1. Předpoklady odborného sociálního poradce pro výkon činnosti	17
3. Role a hranice sociálního pracovníka.....	18
3.1. Hranice sociálního pracovníka	18
4. Zadlužení a předlužení	19
4.1. Přístupy sociální práce se zadluženými.....	19
4.2. Problematika dlouhodobé nezaměstnanosti a zadluženosti	21
4.3. Příčiny vedoucí k zadluženosti – osobní faktory	21
4.4. Příčiny vedoucí k zadluženosti – osoby v určitém věku	22
4.5. Další příčiny vedoucí k zadluženosti	23
4.6. Nepříznivé události mající vliv na schopnost splácet	23
5. Druhy závazků.....	26
5.1. Bankovní a nebankovní půjčky	27
5.2. Dlužná částka	29
5.3. Průběh vzniku dluhu	30
6. Obrana proti zadlužení a předlužení.....	31
6.1. Návrh na zastavení nebo částečné zastavení exekuce.....	33
6.2. Návrh na zrušení exekučního příkazu	34
6.3. Návrh splátkového kalendáře	34
6.4. Návrh na odklad exekuce	34
6.5. Vyškrtnutí věcí ze soupisu a vylučovací žaloba	35
6.6. Oddlužení (osobní bankrot).....	35
Shrnutí teoretické části.....	37
7. Praktická část.....	38
7.1. Hypotézy	38
7.2. Oborné sociální poradenství v Broumově.....	39
7.3. Obsahová analýza.....	40

7.4. Metodický postup.....	41
8. Výsledky výzkumu.....	46
Shrnutí praktické části	59
Závěr	60
9. Použitá literatura.....	62
10. Seznam tabulek.....	66
11. Seznam grafů	67
12. Seznam zkratk.....	67
13. Seznam příloh	68

Slovník pojmů

Pohledávka (dluh, závazek): dluh bývá často chápán jako určitá peněžní částka a povinnost jejího plnění. Jde o vztah mezi věřitelem a dlužníkem.

Dlužník (spotřebitel): osoba, která při uzavírání a plnění smlouvy nejedná v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti a v jejíž prospěch je spotřebitelský úvěr sjednáván.

Věřitel (poskytovatel, oprávněný): osoba poskytující spotřebitelský úvěr v rámci své obchodní nebo jiné podnikatelské činnosti nebo sdružení takovýchto osob.

Bonita: schopnost klienta splácet úvěr/půjčku řádně a včas.

Smluvní pokuta: sankce za porušení smlouvy.

Úrok: odměna věřiteli za poskytnutí peněžní částky.

Zajištění: soubor mechanismů, které mají posílit postavení věřitele a motivovat dlužníka ke splacení dluhu; mezi způsoby zajištění patří např. zástavní právo, směnka, ručení, smluvní pokuta.

Rozhodčí doložka: smluvní ujednání; o sporu nerozhoduje soud, ale rozhodce.

Dluhová past: stav předlužení, kdy dochází k neschopnosti dlužníka splácet své dluhy, což je řešeno další půjčkou.

RPSN: (roční procentní sazba nákladů) ukazuje nákladnost úvěru procentuálním vyčíslením, ročních nákladů spojených s čerpáním úvěru.

Minorita: menšina ve společnosti

Úvod

Zadluženost je fenomén poslední doby a její míra v obyvatelstvu České republiky se neustále prohlubuje. Je již všeobecně známo, že většina občanů naší země má buď osobní, nebo zprostředkovanou zkušenost s tvrdým dopadem nesplácených dluhů, a každý desátý občan se potýká s exekucí. Dluh lze vnímat jako neutrální prvek, o jeho pozitivním nebo negativním dopadu rozhodnou nadcházející životní události, které mohou ovlivnit jeho řádné splácení. Rozsáhlé marketingové kampaně poskytovatelů úvěrů často cíleně oslovují osoby nacházející se v těžké životní situaci a nabízenou půjčku jim vnuknou jako nejlepší alternativu k vyřešení problému. Pokud osoba těmto nabídkám snadno podlehne, může být následně zadlužena, až předlužena. Proto je bezplatné odborné sociální poradenství pro osoby zadlužené a předlužené vítaným rádcem a průvodcem z dluhové problematiky.

Po vystudování vyšší odborné školy jsem začal od roku 2012 pracovat v sociální oblasti. Nyní pracuji částečně na pozici terénního sociálního pracovníka v Broumově a částečně v odborné sociální poradně, kde se se zadluženými klienty setkávám velmi často. Dluhová problematika mě velmi zajímá, proto jsem si v rámci dalšího vzdělávání vybral toto téma bakalářské práce.

V teoretické části je obsažen popis základních činností odborné sociální poradny dle zákona o sociálních službách, charakteristika a problematika zadluženosti a předluženosti a popis možné obrany proti ní. Dále jsou uvedeny druhy poskytovatelů úvěrů, jejich výhody a nevýhody, fáze zadlužení a rizikové skupiny, které jsou předlužením ohroženy. Tato práce také obsahuje stručné objasnění exekučního řízení a oddlužení.

V praktické části je použit kvantitativní výzkum, ovšem z důvodu důvěryhodnosti dat a většího množství získaných informací k vyhodnocení byla změněna kvantitativní výzkumná metoda z dotazování na techniku obsahové analýzy spisů klientů, kteří s odbornou sociální poradnou spolupracovali od roku 2013 do konce roku 2016. Na začátku praktické části je uveden základní cíl výzkumu, popsána zvolená výzkumná strategie, zdůvodnění volby výzkumného souboru, popis organizace, průběh výzkumu a způsob analýzy získaných dat. Stanovené hypotézy jsou následně ověřeny a graficky interpretovány v podobě tabulek a grafů.

Hlavním cílem bakalářské práce je popsat činnost odborného sociálního poradenství, důvod vzniku zadluženosti, možnosti obrany a druhy pomoci. Výzkum je zaměřen na zjištění struktury zadlužených klientů a vlivu zaměstnanosti či nezaměstnanosti na výši, počtu a druhu dluhů.

Věřím, že vypracovaná bakalářská práce poslouží jako zdroj informací začínajícím i zkušeným sociálním pracovníkům, kteří se v rámci výkonu svého povolání setkávají s klienty s dluhovou problematikou a nemají zkušenosti s možnostmi pomoci. Práce také může sloužit široké veřejnosti, která se o dluhovou problematiku nebo odborné sociální poradenství zajímá.

1. Popis činnosti

§ 37 v zákoně č. 108/2006 Sb. o sociálních službách rozděluje sociální poradenství na základní sociální poradenství a odborné sociální poradenství.

Základní sociální poradenství

Zákon č. 108/2006 Sb. ze dne 14. března 2006 o sociálních službách § 2 garantuje všem osobám bezplatné poskytování základního sociálního poradenství o možnosti řešení nepříznivé sociální situace nebo jejího předcházení. Potřeby osob jsou určeny individuálně. Poskytnutá podpora musí vést k zachování lidské důstojnosti a motivovat je k posilování jejich sociálního začleňování, které zabrání dlouhodobému setrvávání nebo prohlubování nepříznivé sociální situace. (Zákon č. 108/2006 Sb. [online])

Podle Matouška je sociální poradenství poskytování informací, které si klient sám vyžádá, protože je potřebuje k vyřešení svého problému. Sociální pracovník podporuje klienta, aby získal nový pohled na sebe, na druhé a aby si osvojil potřebné dovednosti k vyřešení problému. (Matušek, 2008) Úlehla se od definice Matouška příliš neliší, ovšem dodává, že pracovník klientovi napomáhá najít nejužitečnější cesty, přičemž posuzovatelem užitečnosti zůstává klient sám. (Úlehla, 2005)

Odborné sociální poradenství

Odborné sociální poradenství je poskytováno s ohledem na konkrétní potřeby klienta v poradnách různého zaměření a zahrnuje sociální práci s osobami, jejichž způsob života může vést ke konfliktu se společností. (Zákon č. 108/2006 Sb. [online])

1.1. Popis činnosti dle zákona

Odborné sociální poradenství podle odstavce 3, § 37 v Zákon č. 108/2006 obsahuje tyto základní činnosti:

Zprostředkování kontaktu se společenským prostředím

Jedná se o zprostředkování navazujících služeb jako je například doprovázení do škol, do zaměstnání, k lékaři, do zájmových a volnočasových aktivit. (Vyhláška č. 505/2006 Sb. [online])

Sociálně terapeutické činnosti

Do této služby se dle vyhlášky č. 505/2006 řadí poskytnutí poradenství, které vede k rozvoji nebo udržení schopností vedoucí k sociálnímu začleňování. Dále aktivity zaměřené na budování a rozvoj pracovních návyků, výchovné a vzdělávací aktivity, psychosociální podpora, krizová intervence (postup směřující ke zvládnutí naléhavé krizové situace v její nejtěžší fázi) atd. (Vyhláška č. 505/2006 Sb. [online])

Pomoc při uplatňování práv, oprávněných zájmů a při obstarávání osobních záležitostí

Služba zahrnuje pomoc při vyřizování běžných záležitostí a pomoc při obnovení nebo upevnění kontaktu s přirozeným sociálním prostředím. (Zákon. č. 108/2006 Sb., o sociálních službách [online]) Nejčastější forma poskytování odborného sociálního poradenství je ambulantní a terénní. Úhrada za poskytnuté služby nebo bezplatnost služby záleží zejména na zdrojích financování služby.

Definice nepříznivé sociální situace dle zákona

[...] „oslabení nebo ztráta schopnosti z důvodu věku, nepříznivého zdravotního stavu, pro krizovou sociální situaci, životní návyky a způsob života vedoucí ke konfliktu se společností, sociálně znevýhodňující prostředí, ohrožení práv a zájmů trestnou činností jiné fyzické osoby nebo z jiných závažných důvodů řešit vzniklou situaci tak, aby toto řešení podporovalo sociální začlenění a ochranu před sociálním vyloučením.“ (Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách [online])

1.2. Fáze poradenského procesu

Rozhovor je při poskytování poradenství nejdůležitějším prvkem.

Příprava

Přípravná fáze předchází dialogu s klientem. Jde tedy především o pracovníka, který si uvědomuje sám sebe, co je jeho poslání, jaké jsou jeho znalosti a dovednosti, cíle, hodnoty atd. (Hrdinová a Mati, 2013)

Otevření

Tato fáze se týká začátku práce s klientem, vytvoření pocitu bezpečí, vzájemné důvěry a podmínek pro sdělení zakázky klienta. Následně je nabídnuta spolupráce, pomoc a podpora. (Úlehla, 2005)

Dojednání

Fáze, kdy dochází k získávání informací o zakázce klienta, nalezení společného cíle, výběru z návrhů řešení problémů pracovníkem a vytvoření zakázky. (Úlehla, 2005)

Průběh

Tato fáze je nejvíce závislá na profesionalitě poradce. Musí najít způsob vyřešení problému, který povede k dosažení cíle zakázky či žádoucí změny. (Úlehla, 2005)

Ukončení

V této fázi je ověřován úspěch a hodnocení poradenského procesu. Ukončení spolupráce mezi klientem a poradcem by mělo být předem stanoveno a může nastat z různých důvodů jak na straně poradce, tak klienta (např. nespokojenost, neúspěšnost atd.). Do této fáze se řadí i získávání informací o klientovi po ukončení spolupráce. (Hrdinová a Mati, 2013)

Nová fáze přípravy

Do této fáze spadá sebevzdělávání a supervize pracovníka. Dále zpětná vazba od klienta ohledně kompletního ukončení spolupráce – potvrzení fáze ukončení. (Úlehla, 2005)

1.3. Cíle odborného sociálního poradenství

Základním cílem odborného sociálního poradenství je pomoc a podpora k překonání nepříznivé sociální situace. Posílit klientovu schopnost aktivního a samostatného řešení vzniklého problému a předejít následné trvalé závislosti na této službě. Nedílnou součástí je také preventivní posilování schopností k předcházení situacím, které mohou klientovi způsobit nepříznivou sociální situaci.

(www.nadejebroumov.cz/centrum-pro-rodinu/odborne-socialni-poradenstvi)

Michalík ve své knize definuje obecné cíle sociálního poradenství v podobě prevence proti sociálnímu vyloučení a integraci ohrožených skupin do společnosti. (Michalík, 2008)

Hajd-Mousová doplňuje rozdělení cílů na nápravné a preventivní. Preventivní funkce má za úkol předcházet případným problémům klienta. Mnohem častější je nápravná funkce, kde dochází k řešení problémů nebo odstraňování zábran v osobním rozvoji. (Hajd-Mousová, 2002)

Odborné sociální poradenství má za cíl poskytovat klientovi informace co nejbližše jeho bydlišti, pracovišti, popřípadě blízko zařízení, v němž se klient nachází. (Matoušek, 2003) Důležité je pomoc klientům změnit jejich negativní vnímání, získat sebedůvěru, usilovně pracovat na rozvíjení jejich osobnosti a podporovat samostatnost. To vše povede k odolávání tlaku okolního světa. (Gabura a Pružinská, 1995)

1.4. Popis cílové skupiny

Služba je poskytována jednotlivcům, rodinám s dětmi, které se nacházejí ve finanční tísní nebo již v nepříznivé sociální situaci z důvodu zadluženosti, nízké finanční gramotnosti nebo osobám, které vzhledem ke své sociální situaci nemají schopnosti a dovednosti uplatňovat svá práva.

Osoby nebo domácnosti, které se nacházejí ve finanční tísní, nejsou schopny hradit své dluhy. Příčin může být celá řada: od ztráty zaměstnání, onemocnění, partnerských rozchodů, podepsání nevýhodné smlouvy až po možné podvodné jednání lichvářů atd. Dalším důvodem vzniku finanční tísně může být náhlý a nečekaný nárůst výdajů, například z důvodu přírodní katastrofy, rodinných problémů a nevhodně zvolené priority při plánování finanční strategie v podobě neuhrazení některých závazků, například splátek, půjček nebo nákladů na bydlení. (www.handicapzatec.cz/node?Page=1&author=1)

2. Zásady při poskytování odborného sociálního poradenství

Michalík definoval zásady, kterými se musí pracovník při poskytování odborného sociálního poradenství řídit. (Michalík, 2009)

Úcta k osobnosti klienta

Spolupráce s klientem je závislá na respektu k hodnotě a důstojnosti všech lidí a na právech, která z toho vyplývají. Sociální pracovníci podporují a chrání fyzickou, emocionální a duševní integritu a blaho každého člověka. (Hrdinová a Mati, 2013)

Individuální přístup ke klientovi

Poskytování poradenství musí vycházet z vyhodnocení individuálních potřeb každého uživatele. Poradce podporuje uplatňování klientových cílů, představ a vede klienta k převzetí zodpovědnosti za vlastní život a k rozvoji samostatnosti. (Dobeš a kol., 2015)

Nediskriminační a rovný přístup ke klientovi

Služby jsou poskytovány bez rozdílu pohlaví, rasy, náboženství, státní či politické příslušnosti, sexuální orientace nebo na tom, jakým způsobem se podílí na společném soužití ve společnosti. (<http://www.nadejbroumov.cz/centrum-pro-rodinu/odborne-socialni-poradenstvi>)

Podporovat samostatnost klienta a setrvání v jeho přirozeném prostředí.

Pracovník podporuje klienta, aby byl schopen samostatně a vlastními silami překonat nepříznivou sociální situaci. (<http://www.nadejbroumov.cz/centrum-pro-rodinu/odborne-socialni-poradenstvi>) Zajímá se o celého člověka v rámci rodiny, komunity, společenského a přirozeného prostředí a usiluje o rozpoznání všech aspektů života člověka. (Davidová, 2010)

Respektovat potřeby klienta

Klient má právo vyjádřit své postoje a názory. Jeho rozhodnutí při výběru možnosti řešení své nepříznivé sociální situace pracovník plně respektuje za předpokladu, že to neohrozí práva a legitimní zájmy druhých. Následně ho informuje o kladech a záporech zvoleného postupu řešení. (Hrdinová a Mati, 2013)

Společné hledání řešení

Pracovník identifikuje silné stránky jednotlivce, skupiny či komunity, snaží se je rozvíjet a následně využít. (Davidová, 2010)

Respektovat právo klienta na anonymitu a mlčenlivost

Zachování diskrétnosti sdělených informací od klienta je pro pracovníka odborného poradenství nedílnou součástí výkonu profese s výjimkou zákonné oznamovací povinnosti – zákona č. 40/2009 Sb. O § 367 „nepřekažení trestného činu“, zákona č. 40/2009 Sb. § 368 „neoznámení trestného činu“. (Michalík, 2009)

2.1. Předpoklady odborného sociálního poradce pro výkon činnosti

Dle Zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách musí pracovník odborné sociální poradny splňovat odbornou způsobilost k výkonu povolání sociálního pracovníka.

Možnosti způsobilosti k výkonu povolání

Vysokoškolské vzdělání bakalářské, magisterské nebo doktorské studium, zaměřené na sociální práci, sociální politiku, sociální pedagogiku, sociální péči, sociální patologii, právo nebo speciální pedagogiku, akreditovaného podle zákona o vysokých školách. (Zákon č. 108/2006 Sb. [online])

U vyššího odborného vzdělání se jedná o obory zaměřené na sociální práci, sociální pedagogiku, humanitární práci, sociálně právní činnost, charitní a sociální činnost. Způsobilost k výkonu povolání nabývá absolvováním vzdělávacího programu akreditovaného podle školského zákona. (Zákon č. 108/2006 Sb. [online])

Podle novel zákona o sociálních službách pod číslem 206/2009 Sb. a jeho prováděcí vyhlášky s účinností od 1. srpna 2009 byla rozšířena skupina osob, které jsou považovány za odborně způsobilé k výkonu povolání sociálního pracovníka i pracovníka v sociálních službách. K výše zmíněným povoláním se přidává také právník.

Tedy osoby, které splňují výkon klasické právnické profese – magisterské vzdělání ve studijním programu právo a právní věda a oboru právo. (Zákon č. 206/2009 Sb. [online])

3. Role a hranice sociálního pracovníka

Úlohou sociálního pracovníka je poskytnout klientovi informace o právech, povinnostech, nárocích a možnosti pomoci včetně podoby realizace. Posoudit klientův aktuální stav, podporovat ho při jednání s dalšími institucemi. Působit také preventivně v podobě poskytování informací o případných důsledcích zvoleného postupu řešení problému a pomáhat mu při jejich řešení. Reagovat na potřeby klienta a případně zprostředkovat návazné sociální služby. V rámci odborné sociální poradny, zaměřené na osoby zadlužené a předlužené, sociální pracovník zjišťuje od klienta finanční situaci, zmapuje jeho příjmy a výdaje. Při vzájemné spolupráci nastaví vyrovnaný rozpočet domácnosti a následně klienta motivuje k dodržování finanční kázně. (Navrátil, 2000)

3.1. Hranice sociálního pracovníka

Při přímé péči sociálního pracovníka s klientem je nezbytností stanovení pevných a jasných hranic. Jedná se o zřetelné vydefinování rolí klienta a pracovníka.

Problémy při spolupráci s klientem

Jedná se například o splývání hranic. V tomto problému pracovník řeší za klienta problémy, které si klient je schopen vyřešit sám. Ke splývání hranic často dochází v časové tísní, protože poskytuje nejrychlejší řešení a bývá často založeno na soucitu. Sociální pracovník se s klientem ztotožní, cítí lítost nad klientovými problémy a v této fázi může docházet k ztrátě vlastních hranic. (Hrdinová a Mati, 2013) Vytvoření uzavřené hranice je dalším problémem, kterému může sociální pracovník poradny čelit. Sociální pracovník si vytvoří uzavřené hranice, aby se lépe emočně vyrovnal s náročným jednáním s klientem, který se nachází ve velmi tíživé sociální situaci. Pracovníkovi se uleví, když se striktně oddělí od klienta a soustředí se pouze na praktickou stránku věci.

Je nezbytné, aby si sociální pracovník své hranice chránil. Při výkonu své profese je často podroben pokusům manipulace ze strany klienta. Pomocníkem při ochraně svých hranic je asertivní chování, důležité je umět dát najevo své požadavky a trvat na nich,

nebát se nesouhlasit, nestydět se o něco požádat nebo umět vyjádřit kompliment. (Kopřiva, 1997)

4. Zadlužení a předlužení

Česká společnost se nachází v době, kdy hospodaření na dluh je běžný společenský standard. Vlastní bydlení pořízené pomocí hypotéky, nákup automobilu na leasing nebo vybavení domácnosti díky spotřebitelskému úvěru je ve většině případů vnímáno společností jako rozumné, někdy i jediné možné rozhodnutí. Určitá míra zadlužení je považována za běžný společenský fenomén, významná část populace se ocitá v situaci tzv. předlužení, tedy v situaci, kdy se jim hospodaření na dluh vymklo kontrole a těžko hledají cestu ven z dluhové pasti. (Dobeš a kol., 2015)

Pokud je již jedinec či domácnost zadlužena a tento stav přestává zvládat, další poskytovatel úvěru je obvykle nebankovní společnost s vysokými úroky, neboť na jiný typ půjček vzhledem ke své nízké schopnosti splácet nedosáhne. Vysoké úroky pak vedou k tomu, že se jedinec či rodina dostává do dluhové pasti. (Syróvatková a kol., 2008)

Každodenní přežívání na ekonomickém dně se negativně podepisuje na fyzickém a duševním zdraví nejen dlužníka, ale též jeho širší rodiny. Osoby trpící předlužením mají často sklon najít řešení problému, které je na hranici zákona. Tímto způsobem dochází k nárůstu násilí a kriminality. Tyto jevy následně ovlivní celou společnost. (Dobeš a kol., 2015)

Zásadní rozdíl mezi zadlužeností a předlužeností je tedy v tom, že při zadlužení jedinec či domácnost mají své dluhy pod kontrolou a své závazky řádně a včas splácí. Předluženost nastává v okamžiku, kdy se dluhová situace vymkne kontrole a závazky jsou po splatnosti, či v exekuci. (Hrdinová a Mati, 2013)

4.1. Přístupy sociální práce se zadluženými

Úkolově orientovaný přístup při práci se zadluženými

V tomto přístupu klient aktivně spolupracuje s poradcem na řešení svého dluhového problému. Důležitá jsou pravidelná setkání, jejichž počet závisí na průběhu řešení problému (uvádí se až dvanáct setkání) s možností následné další intervence. V rámci těchto setkání je rozpoznána klientova situace a následně stanoveny cíle a způsoby jejich splnění. Pracovník klienta vede pomocí dílčích kroků k vyřešení

problému. Spolupráce by také měla vést k osvojení příslušných kompetencí a rozvoji samostatnosti při řešení nových problémů. (Dobeš a kol., 2015)

Při úkolově orientovaném přístupu preferovat krátkodobou spolupráci s klientem zaměřenou na jasný cíl a definované úkoly. Časový limit při řešení problému motivuje klienta k aktivnímu zapojení do spolupráce. Pracovník poradny připomíná klientovi pozitivní zkušenosti při vyřešení předchozích problémů a tím ho motivuje do další spolupráce, posiluje jeho sebevědomí a sebedůvěru. Pracovník také nesmí zapomínat, že expertem na hledání řešení klientova problému je sám klient. (Navrátil, 2000)

Psychodynamický přístup při práci se zadluženými

Psychodynamický přístup při práci s klientem vychází od neurologa, psychologa a zakladatele psychoanalýzy, Sigmunda Freuda. Teorie umožňuje pracovníkovi poradny vnímat klienta jako osobu, u které je její chování ovládáno nevědomými impulzy, které jsou z racionálního hlediska jen obtížně pochopitelné. Důvodem zadluženosti klientů může být pokušení uspokojit své hmotné i nehmotné potřeby prostřednictvím financí – půjček. Pokud poradce citlivě poskytne klientovi informace o možných nevědomých impulzech, které ho vedou k zadlužování a klient si je uvědomuje, je to zásadní krok k vyřešení problému. (Navrátil, 2000)

Humanistický přístup při práci se zadluženými

V humanistickém přístupu je klient vnímán jako svobodně smýšlející bytost, která se pokouší nalézt a naplnit smysl svého života. Často se u klienta vyskytuje frustrace a neuspokojení potřeb, které nahrazuje užíváním alkoholu, drog a uspokojováním materiálních potřeb prostřednictvím nákupu věcí na dluh. Poradce se snaží, aby si klient uvědomoval všechny možnosti sociální opory, které má ve svém sociálním prostředí k dispozici, například i víra. Přístup poradce by neměl být nadřazený ani direktivní, klient by se měl cítit jako rovnocenný partner při řešení své dluhové situace. (Hrdinová a Mati, 2013)

Pozitivní psychologie při práci se zadluženými

Pozitivní psychologie je pro motivaci klienta k řešení jeho dluhové situace velmi důležitá. Pracovník poradny poskytne klientovi pozitivní zpětnou vazbu, například v podobě ocenění za vyřešení dílčího úkolu, posilováním přesvědčení o jeho vlastních

schopnostech při řešení dluhové situace atd. Tento přístup má za úkol zvýšit klientovo sebevědomí a sebeúctu. (Navrátil, 2000)

4.2. Problematika dlouhodobé nezaměstnanosti a zadluženosti

Dlouhodobě nezaměstnaný jedinec má cestu k zaměstnanosti poněkud složitější. Tento problém Mareš (2002) nazval „pasti nezaměstnanosti“. Uvádí, že jedinec není schopen získat pracovní místo z důvodu vlastní nedostatečné kvalifikace, pracovní místo je špatně finančně ohodnoceno nebo nepřesahuje částku, kterou by získal v případě, pokud by byl závislý na sociálních dávkách. (Mareš, 2002) Z těchto důvodů se stále zvyšuje počet dlouhodobě nezaměstnaných lidí, s tím je spojen rostoucí státní rozpočet v závislosti na zvyšující se částce vyplácených sociálních dávek.

S problémem dlouhodobé nezaměstnanosti se také často objevují patologické jevy jako je alkoholismus, užívání drog, hazard, kriminalita a také zadlužování nezaměstnaných jedinců. Dlouhodobě nezaměstnaní se často nacházejí v tíživé ekonomické situaci, která eskaluje v podobě neplacení potřebných výdajů domácnosti (nájem, zálohy za služby), možným zadlužením jsou tak postiženi všichni členové rodiny. (Buchtová 2002)

4.3. Příčiny vedoucí k zadluženosti – osobní faktory

Ženy

Ženy jsou na trhu práce diskriminovány především kvůli riziku přerušení zaměstnání v období mateřství. Svobodné matky se mohou snadněji ocitnout v nepříznivé sociální situaci. Častou příčinou jejich zadlužení mohou být výdaje spojené s nástupem na mateřskou dovolenou. (Mareš 2002) Podle ČSÚ jsou matky samoživitelky jednou z nejpočetnějších skupin postižených chudobou a nejčastěji využívají půjček od nebankovních subjektů. Ženy přitom za tuto situaci mnohdy nemohou, jelikož je způsobena například častým nezaplacením alimentů od exmanžela. (www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Matky-samozivitelky-ohrozuje-chudoba-ukazal-pruzkum-CSU-206459)

Zdravotně hendikepovaní

U zdravotně znevýhodněných jedinců je vyloučení z trhu práce ze špatného zdravotního stavu velmi časté. Proto jsou odkázáni na nízké sociální dávky a často mají další náklady spojené s nepříznivým zdravotním stavem. Finanční nedostatky tak leckdy kompenzují zejména nebankovními půjčkami. Zadlužeností ovšem nejsou ohroženi jen zdravotně hendikepovaní jednotlivci, ale často i celé pečující rodiny. (Mareš, 1999)

Etnické menšiny

Předlužení a s tím spojená chudoba je dle Mareše (1999) u etnických menšin častější než u majoritní společnosti. Menšiny se častěji potýkají s diskriminací na trhu práce, ve vzdělávání, při hledání bydlení či v lékařské péči. Jejich kvalita života může být tedy zásadně ovlivněna těmito vnějšími faktory. Nejpočetnější etnická menšina v České republice je romská populace, u které je problém zejména s nízkým dosaženým vzděláním a se stále nedostatečnou integrací do majoritní společnosti. To má za následek špatné uplatnění na trhu práce. Malé finanční příjmy a častá nízká finanční gramotnost způsobuje využívání půjček zejména u nebankovních společností, které vede k předlužení a setrvání ve stavu nezaměstnanosti, protože se jedinci ekonomicky nevyplatí z důvodu exekučních srážek být zaměstnaný. Předlužování a nezaměstnanost vede do téměř neřešitelné situace, protože je v podstatě nemožné se dluhů zbavit. (Mareš, 1999)

4.4. Příčiny vedoucí k zadluženosti – osoby v určitém věku

Mladí lidé/absolventi

Jedinci po ukončeném vzdělání nemají potřebné pracovní zkušenosti, návyky ani nárok na sociální dávky. Na trhu práce jsou tedy mírně znevýhodněni. Pokud nenajdou včas zaměstnání ani finanční pomoc v rodině, mohou velmi snadno spadnout do dluhové pasti. Některé mladé ženy volí alternativu finančního zabezpečení těhotenství a s ním spojené sociální dávky. Ovšem může to být za cenu nově vzniklých dluhových problémů (viz. Ženy). (Mareš, 1999)

Osoby v předdůchodovém věku

Pokud osoba v předdůchodovém věku přijde o zaměstnání, je velice problematické najít si nové. Pokud se rychle nepřizpůsobí vzniklé situaci a nezačne hledat nové zaměstnání, může se projevit následná bezradnost, nejistota a ztráta sebedůvěry. Někteří si také těžko zvykají na nové moderní trendy a ve spojitosti s vysokým věkem, který může přinášet častější zdravotní problémy, jsou tyto osoby znevýhodněni na trhu práce. Dlouhodobá nezaměstnanost a snížený finanční příjem může vést ke kompenzaci v podobě půjček. (Mareš, 1999)

4.5. Další příčiny vedoucí k zadluženosti

Příčinou zadluženosti jedince či rodiny nemusí být pouze osobnostní předpoklady, ale také vznik neočekávané situace, která postihne jednoho z členů rodiny. (Mareš, 2002) Tato situace může jednotlivce ale i celou rodinu dostat do finanční tísně, která často není způsobena pouze jedním faktorem, ale kombinací několika nepříznivých událostí končící nebezpečnou předlužeností. (Dobeš a kol., 2015)

4.6. Nepříznivé události mající vliv na schopnost splácet

Ztráta placeného zaměstnání

Ztráta zaměstnání může život jedince i rodiny velmi poznamenat, zejména v případě výše rodinného rozpočtu. V rodině může docházet k problémům v oblasti mezilidských vztahů, ale také má možnost poskytnout jedinci podporu jak finanční, tak psychickou, aby lépe překonal nečekanou nežádoucí situaci. (Hrdinová a Mati, 2013)

Nemoc, nehoda

Onemocnění nebo nehoda způsobí buď krátkodobou, nebo dlouhodobou změnu výše finančního příjmu, což může mít za následek neschopnost splácet své závazky. (Mareš, 2002)

Rozvod, rozchod

Zadluženosti či předluženosti může být po rozvodu způsobena zejména ztrátou finančního příjmu druhého partnera, majetkového vyrovnání po rozvodu nebo také z důvodu špatně stanovené výše výživného z pohledu pečující osoby o nezaopatřené dítě. (Dobeš a kol., 2015)

Smrt partnera

Smrt partnera způsobí ztrátu finančního příjmu člena rodiny, ale také dojde k psychické újmě, která může způsobit neschopnost plnit pravidelnou docházku do zaměstnání, což může mít za následek výpověď ze zaměstnání a ztrátu dalšího finančního příjmu. Zadluženost nebo předluženost může také způsobit dluhy nabyté v dědickém řízení. (Mareš, 2002)

Krach vlastního podniku

Neúspěch v podnikání a případná exekuce na majetek může výrazně zasáhnout do finanční situace jedince i celé rodiny. (Dobeš a kol., 2015)

Závazky blízké osoby

Blízka osoba může čelit dluhům v případě sdíleného bydlení s osobou, na kterou je vedeno exekuční řízení. Například rodiče čelí exekuci na majetek kvůli zadluženému synovi, který s nimi sdílí společnou domácnost. (Mareš, 2002)

Nesplácení účtů, pokut

Neplacení například pokut policii nebo dopravnímu podniku, včasné neuhrazení účtu za telefon či neplacení povinného zdravotního pojištění a ignorace upomínek může vést ke stálému zvyšování dluhu z důvodu úroků z prodlení a k následnému předlužení. (www.pomocsdluhy.cz/-spes)

Patologické jevy

Dluhy mohou také vzniknout z důvodu závislosti na hracích automatech, na alkoholu a drogách. (Mareš, 2002)

Nedostatečná finanční gramotnost

Pokud je jedinec dostatečně finančně gramotný, orientuje se v hodnotě peněz a je schopen odpovědně vést osobní či rodinný rozpočet, dostatečně finančně zabezpečuje sebe i svoji rodinu a při nečekaných finančních změnách má potřebné dovednosti k vyřešení vzniklého problému. (Dobeš a kol., 2015)

Pokud má jedinec nízkou finanční gramotnost, může to mít za následek přijetí půjčky, kterou si domácnosti nemůže dovolit, nebo podepsání nevýhodné smlouvy. Další znak finanční nigramotnosti je nezodpovědné hospodaření s penězi

a neschopnost plánovat výdaje vůči příjmům tak, aby vznikl alespoň vyrovnaný rozpočet domácnosti. Problém se týká převážně jedinců, kteří dělají neuvážené nákupy za účelem uspokojit aktuální touhy svoje nebo rodinných členů. Tyto skutečnosti často přivedou jedince do stavu neschopnosti řádně a včas splácet své závazky, což může mít za následek vznik sankčních poplatků, které mohou dlužníka přivést až do exekuce a předluženosti. (Besedová, 2014)

Celospolečenské důvody

Celospolečenské důvody, které mají vliv na zadluženost, předluženost jedinců či rodin. Jedná se například o selhání pracovního a bytového trhu, selhání státu v oblastech jako je například vzdělání, právo nebo poradenství. (Besedová, 2014)

Nedostatečně ochraňující zákony

Neexistují žádné zákonné omezení proti poskytovatelům úvěrů, kteří půjčují prokazatelně rizikovým dlužníkům bez pravidelného finančního příjmu. Nebankovní instituce se řídí pravidlem: co není zákonem zakázáno, je povoleno. Jejich metody jsou považovány za neslušné, nemorální a nespravedlivé vůči dlužníkovi. Mnoho poskytovatelů nebankovních půjček má nesrozumitelně sepsané smlouvy o půjčce, pracovníci používají časový nátlak při podpisu smlouvy, placené telefonní linky 95 korunami za minutu atd. (www.investujeme.cz/nekale-praktiky-uverovych-poskytovaltelu/#ixzz4zrjd0d25)

5. Druhy závazků

Vůči státu

- Nezaplacené daně a poplatky (daň z příjmu, daň z nemovitostí atd.)
- Nezaplacené sociální a zdravotní pojištění
- Dluhy související s trestnou činností (peněžitý trest, náklady soudního řízení, náklady výkonu vazby, výkonu trestu odnětí svobody atd. (Hrdinová a Mati, 2013)

Nezaplacené výživné

- Vůči dětem
- Vůči manželce/ovi

Nestátním věřitelům na základě smlouvy

- Zápůjčka (půjčka)
- Úvěr: investiční, provozní, sanační
- Spotřebitelské úvěry
- Hypoteční úvěry
- Povolené přečerpání účtu (kontokorent)
- Debetní karty
- Kreditní karty
- Leasing: finanční, operativní. (Hrdinová a Mati, 2013)

Přednostní a nepřednostní pohledávky

Přednostní pohledávky jsou jasně definovány zákonem č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád § 279. V případě exekuce srážkami z příjmu je stanovena nezabavitelná částka, nad kterou se srazí zbytek čisté mzdy a je vždy prováděna přednostně. Srážky nepřednostních pohledávek přicházejí na řadu až po celkovém zaplacení přednostních pohledávek. (Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 279. [online]) Nezabavitelná částka na osobu povinného v roce 2017 činí 6154,67 Kč, nezabavitelná částka na manželku: 1538,67 Kč. Nezabavitelná částka na dítě: 1538,67 Kč. (www.kalkulacka.org/kalkulacka-exekuce-na-plat-2017)

Jedná se například o pohledávky na výživném, pohledávky náhrady škody způsobené poškozenému ublížením na zdraví, pohledávky náhrady škody způsobené

úmyslnými trestnými činy, pohledávky vůči státu (např. pohledávky pojistného na sociální zabezpečení a příspěvku na státní politiku zaměstnanosti, pohledávky pojistného na veřejné zdravotní pojištění atd.) Všechny uvedené přednostní pohledávky jsou v zákoně 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 279, ostatní pohledávky, které nejsou v zákoně explicitně uvedeny, jsou považovány za nepřednostní typy závazků. (Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 279 [online])

5.1. Bankovní a nebankovní půjčky

Bankovní půjčky

Bankovní instituce důkladně prověřují bonitu klienta, tedy klientovu schopnost splácet poptávaný produkt. Banky si od klientů vyžádají výpis příjmů a požadují stabilní a průměrný (až nadprůměrný) příjem klienta. Banka také nahlédne do registru dlužníků, zda nemá klient zápis o nesplaceném úvěru. Může se tedy stát, že banka neposkytne půjčku kvůli dvěma rokům starému zápisu v registru, i přes to, že dluh je již dávno splacen. Ovšem protože má klient špatnou dluhovou minulost, banka ho označí jako nedůvěryhodného klienta. (Dobeš a kol., 2015)

Výhodou bankovní půjčky je nižší úrok, zejména u účelové půjčky je úrok pod 10 %. Například ČSOB nabízí půjčku na lepší bydlení s roční úrokovou sazbou 5,9 % a RPSN max. 9,3 %. U bezúčelové půjčky je úrok vyšší ale není povinnost dokládat, na co byla půjčka použita. Například ČSOB nabízí Flexi půjčku na cokoliv, roční úroková sazba 7,9 % a RPSN max. 11,5 %. (<https://pujcka.csob.cz/>)

Nevýhodou bankovní půjčky je časově delší proces jejího schválení. Je to z důvodu detailního a zdlouhavého prověřování klientů. Ovšem pokud je klient bance dobře znám, například má u banky již založen bankovní účet, kam pravidelně chodí výplata, nebo již bance jeden dluh řádně a včas splatil, proces schválení půjčky je podstatně kratší. (Besedová, 2014)

Nebankovní půjčky

Často se stává, že pokud klienti neprojdou sítí bank, využijí půjčku od nebankovních společností. U těchto půjček je větší pravděpodobnost, že klientovi banka půjčí, protože častokrát neprověřují registr dlužníků ani klientovu schopnost splácet (bonitu), ve většině případů nebankovní instituce nepožadují ani dokládání výše příjmů. Často společnosti

pouze kontrolují, zda již klient půjčku u dané společnosti má nebo měl a jakou mají s klientem zkušenost. (Hrdinová a Mati, 2013)

Velkou výhodou u nebankovních půjček je jejich rychlost vyřízení, vyplacení peněz trvá několik málo dní, v některých případech (hlavně on-line půjčky) i několik hodin a lze je sjednat z domova přes telefon nebo internet. (www.jaknafinance.eu/srovnani-bankovnich-a-nebankovnich-pujcek) Nebankovní společnosti nehlídá Česká národní banka, peníze může půjčovat kdokoli, kdo si zařídí potřebnou živnost. Jedná se proto o rizikovější oblast, která není kontrolovaná státem a dopad mohou pocítit klienti v podobě předlužení. (Dobeš a kol., 2015) Společnost Člověk v tísní začala zkoumat smluvní podmínky nebankovních společností a zpracovala Index etického úvěrování, kde se nejlépe umístil Provident. (www.clovekvtisni.cz/cs/socialni-prace/socialni-integrace) Nebankovní společnost Provident na svých stránkách uvádí, že půjčka Zelená má roční úrokovou sazbu od 29 % a RPSN 106 % při půjčce 6 000,-Kč. (www.provident.cz/pujcky) Pro porovnání jsem vybral on-line půjčku Kredito24.cz, kde při úvěru 3000,-Kč, je roční úroková sazba 365 % a RPSN 2 334 % + poplatek za vyřízení půjčky 900,-Kč. (www.kredito24.cz)

Nebankovní společnosti lze rozdělit do dvou skupin. První skupina se soustředí na střední pásmo klientů s nižší bonitou. U těchto produktů je klíčové, že poskytovatelé úvěrů promítají náklady spojené s půjčováním rizikovým klientům do cen produktů, nikoliv do sankcí a zajištění. (Hrdinová a Mati, 2013)

Druhá skupina nebankovních společností, které poskytují úvěry a půjčky jsou tzv. rychlé půjčky, které jsou pro klienty mnohem rizikovější. Cílovou skupinou jsou často lidé nezaměstnaní a závislí na sociálních dávkách, s nízkou bonitou a schopností splácet poskytnuté úvěry. Cílem těchto společností totiž není vydělat na vyšší ceně, kterou jim klient za úvěr zaplatí, ale na sankcích a zajištěních (zástava nemovitosti), které uplatní, jakmile klient nezaplatí. Jejich motivace není půjčit peníze tomu, kdo bude pravidelně platit, ale půjčit peníze takovému klientovi, který splátky s vysokou pravděpodobností nezvládne. To může následně vést k předlužení klienta, ztrátu nemovitosti, která může mít za následek bezdomovectví, ohrožení vývoje dětí atd. (Dobeš a kol., 2015)

5.2. Dlužná částka

Dlužná částka se skládá z jistiny a z příslušenství dluhu.

Jistina – původně půjčená částka, od které se odečtou zaplacené splátky.

Příslušenství dluhu se skládá z:

Smluvního úroku – odměna za půjčení peněz. Úrok, který je uveden ve smlouvě v procentech z půjčené částky. (Hrdinová a Mati, 2013)

Úrok z prodlení – pokud dlužník neplatí svůj dluh včas. Výše je stanovena českou národní bankou, v současné době stanoven na 8,05 % ročně. (www.cnb.cz)

Smluvní pokuta – ve smlouvě může být ujednána i smluvní pokuta a její výše za pozdní splacení, či nesplacení stanovené splátky. (Hrdinová a Mati, 2013)

Náklady rozhodčího řízení – v případě stanovení rozhodčí doložky dle podepsané smlouvy. K dlužné částce se připočítají také náklady na advokáta protistrany. (www.blog.exekutormasmulu.cz)

Náklady exekučního řízení – stanovuje zákon – exekuční řád a vyhláška Ministerstva spravedlnosti jsou složeny z:

- **odměny soudního exekutora** – většinou nejvyšší položka z nákladů exekuce, je dána procentuální částí. Jestliže je dlužníkův dluh včetně příslušenství nižší než tři miliony korun, odměna exekutora je 15 %.
- **hotové výdaje** – jsou výdaje, které exekutor vynaložil při vymáhání dluhu. Jedná se například o zejména soudní a jiné poplatky, cestovní výdaje, poštovné, úhrady osobám provádějící přepravu zásilek, telekomunikační poplatky, odborná vyjádření, opisy, fotokopie a náhrady nákladů za vložení či získání dat z centrálních informačních systémů. Minimální výše těchto výdajů je 3500,-Kč. (www.penize.cz/exekuce/306414-exekuce-v-kostce-naklady-exekucniho-rizeni-kolik-stoji-exekutor)

- **náklady oprávněného** – zásada věřitele při porušení povinnosti dlužníka řádně a včas splatit svůj dluh způsobil, že věřitel se musí domáhat práva prostřednictvím soudního exekutora, s čímž má pochopitelně výdaje. Pokud věřitele zastupuje advokát, náklady oprávněného také zahrnují náklady advokáta. Pokud věřitel není zastoupen, má právo na náhradu paušální částky ve výši 300,-Kč za úkon, který by byl úkonem právní služby dle advokátního tarifu. (Hrdinová a Mati, 2013)
- **náklady protistrany** – pokud se věřitel obrátil na soud, dochází k růstu dlužné částky o náklady protistrany na advokáta a soudní poplatky.
(www.blog.exekutormasmulu.cz/z-ceho-se-sklada-dluzna-castka)

5.3. Průběh vzniku dluhu

Dluh vznikne podepsáním smlouvy o půjčce nebo úvěru, nezaplacením pojištění, trestnou činností atd. (viz výše – kap. Druhy závazků). Pokud dlužník přestane řádně a včas platit dohodnuté splátky, dojde k prodlení plateb a následně věřitel posílá dlužníkovi upomínky z důvodu neplnění dohody o splácení. Pokud dlužník nereaguje, věřitel dává dlužníkovi poslední šanci v podobě výzvy, aby dluh uhradil, nebo se dohodl na splátkách. V případě, že se dlužník s věřitelem nedohodne, věřitel odstoupí od smlouvy a požaduje po dlužníkovi splatit jednorázově celou část dluhu. Jestliže dlužník nezaplatí jednorázově celý dluh, nebo se nedohodne na dalším postupu splacení, věřitel předá dluh inkasní společnosti. Ta bude za věřitele s dlužníkem jednat a vymáhat dluh. Je to poslední možnost, jak dluh řešit před podáním žaloby k soudu. Inkasní společnost si k celkovému dluhu od věřitele připočítá vzniklé náklady spojené s vymáháním dluhu.

Při neshodě obou stran inkasní společnost podá příslušnému soudu žalobu či platební rozkaz. Soud následně stanoví, že je dluh vymahatelný. V případě podepsání rozhodčí doložky při sjednávání úvěru, nezávislý a nestranný rozhodce rozhodne o vymahatelnosti dluhu. Rozhodčí řízení je mimosoudní způsob řešení sporů a je využíváno jako náhrada civilních procesů. Rozhodčí řízení je neveřejné a výhodou je rychlejší rozhodování a nižší náklady ve srovnání s běžným soudním řízením. Pokud není stále vidina vymožení dluhu, dojde na konečnou fázi, kdy se dluh pravomocně vymáhá exekucí. (Hrdinová a Mati, 2013)

6. Obrana proti zadlužení a předlužení

Předvídat

Před pořizováním půjčky je dobré si stanovit rozpočet domácnosti a mít přehled o svých příjmech a výdajích. Je dobré si zapisovat, kolik peněz za týden domácnost utratí za jednotlivé suroviny a snažit se mít alespoň vyrovnaný rozpočet. (www.pravnilinka.cz/bezplatna-pravni-poradna-zdarma/exekuce.html)

Eventuální zájemce o půjčku by se měl zamyslet, jakým jiným způsobem lze překlenout obtížné období. Například zvýšeným finančním příjmem v podobě zaměstnání (pokud není jedinec zaměstnán), brigád, zpeněžení majetku nebo sociálních dávek. Také by měl přehodnotit nezbytnost investice (např. koupě TV). (www.financnitisen.cz/postup.php)

Půjčka je poskytnuta

Pokud si již jedinec půjčku pořídil a před termínem splátky je zřejmé, že splátku není ve finančních možnostech jedince zaplatit, je dobré ihned kontaktovat věřitele písemnou formou, sdělit mu aktuální stav finanční tísně a požádat o posunutí splatnosti. Důležité je s věřitelem stále písemně (popřípadě telefonicky) komunikovat a dělat vše pro splacení dlužné pohledávky. Jak již bylo zmíněno výše, je dobré se zamyslet, jak zvýšit finanční příjem. (www.financnitisen.cz/postup.php)

Splátka po splatnosti

I zde platí ihned kontaktovat věřitele a informovat ho o vzniklé finanční tísně a příčinách, které je dobré věřiteli doložit (kopie dokladu o ukončení pracovní smlouvy, pracovní neschopnost – lékařská zpráva atd.). Doporučuje se věřitele informovat, jak dlouho jedinec předpokládá, že finanční tíseň potrvá. (www.financnitisen.cz/postup.php)

Již standardem je pokusit se s věřitelem dohodnout řešení situace žádostí o splátkový kalendář, pokud s ním bude věřitel souhlasit, je dobré požádat o písemné potvrzení. Pokud věřitel nebude se splátkovým kalendářem souhlasit a dlužník nemá možnost navýšit měsíční splátky, je doporučeno i bez povolení věřitele posílat splátky, které je schopen dlužník platit. Věřitel je povinen tyto splátky přijmout. (www.pravnilinka.cz/bezplatna-pravni-poradna-zdarma)

Lze také písemně požádat o odložení splátek, nejlépe v žádosti doložit přílohy dokazující změnu situace dlužníka (ukončení pracovního poměru, nemoc atd.). Toto odložení povolují pouze někteří poskytovatelé úvěrů. Cestou k předluženosti je řešit splátku po splatnosti pořízením si další půjčky (tzv. „vytloukání klínu klínem“). (Dobeš a kol., 2015)

Konsolidace

Konsolidace je sloučení všech půjček do jediného úvěru. Výhodou je administrativní přehled, nyní dlužník spravuje jen jeden úvěr, často dlužník díky konsolidaci sníží výdaje na splacení všech závazků dohromady. (www.pujcka.cz/komercni-banka) Ovšem klient musí být obezřetný, některé konsolidace se snaží dlužníka oklamat, například způsobem, že měsíční splátky se sníží, ale prodlouží se doba splácení. Dlužník nejenže neušetří, ale nakonec zaplatí mnohem víc. (Hrdinová a Mati, 2013)

Exekuce

Exekuci nařizuje soud a exekutor jen vykonává jeho rozhodnutí. Exekuce se týká veškerého majetku dlužníka, způsob provedení určuje exekutor. Může provádět více způsobů najednou. Majetek povinného hledá exekutor a poté ho postihuje (bankovní účty, spoření, cenné papíry, movitosti, nemovitost atd.) (www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/869-34-co-nelze-zabavit) Exekutor nesmí zabavit majetek ve vlastnictví dlužníka, pokud ho nezbytně potřebuje k uspokojování základních životních potřeb svých nebo dětí (do 18 let věku). Také nelze zabavit majetek, který dlužník potřebuje k výkonu svého povolání nebo se týká morálních hodnot (snubní prsteny). (Hrdinová a Mati, 2013)

Vyloučení z exekuce tedy jsou:

- *„běžné oděvní součásti, obvyklé vybavení domácnosti,*
- *snubní prsten a jiné předměty podobné povahy,*
- *zdravotnické potřeby a jiné věci, které dlužník potřebuje vzhledem ke své nemoci nebo tělesné vadě,*
- *hotové peníze do částky odpovídající dvojnásobku životního minima jednotlivce podle zvláštního právního předpisu, což nyní pro jednotlivce představuje částku 6.280,- Kč.“*

- „Je-li dlužník podnikatelem, nemůže se exekuce týkat těch věcí z jeho vlastnictví, které nezbytně nutně potřebuje k výkonu své podnikatelské činnosti.“
(www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/869-34-co-nelze-zabavit)

Jako u všech pohledávek je účinnou obranou zejména včasné kontaktování exekutora. Pokud je splacena dlužná částka hned na začátku řízení, velmi se ušetří na nákladech exekuce. Ovšem většina dlužníků nemá finanční prostředky ani možnost zvýšit svůj příjem, ale může využít následující obranu proti exekuci. (www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/869-34-co-nelze-zabavit)

6.1. Návrh na zastavení nebo částečné zastavení exekuce

Pokud má dlužník podezření, že exekuce probíhá neoprávněně, má právo využít žádosti o zastavení exekuce.

Příklady důvodů k žádosti o zastavení exekuce:

V případě, že dlužník pohledávku zaplatil, a byla proti němu v téže věci nařízena exekuce, musí dlužník podat exekutorovi dvojmo žádost o zastavení exekuce a doložit doklad, že pohledávku uhradil. (Besedová, 2014)

Pokud průběh exekuce ukazuje, že výtěžek, kterého jím bude dosaženo, nepostačí ani ke krytí jeho nákladů, má dlužník právo poslat návrh na zastavení exekuce. (Hrdinková a Mati, 2013) Právo na zastavení exekuce má dlužník také v případě, pokud exekuce postihuje věci, které dlužník nezbytně potřebuje k uspokojování základních životních potřeb rodiny, k výkonu zaměstnání, nebo pokud jde o majetek jiné osoby. (Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád [online])

Zastavit exekuci lze také v případě promlčení pohledávky. To nastává, pokud věřitel neuplatnil svůj nárok před soudem a pohledávka byla promlčena. Dlužník musí promlčení u soudu namítnout, pokud tak neudělá, soud ho sám o promlčení pohledávky informovat nebude a právo věřitele je soudem stále potvrzeno. Promlčecí lhůty jsou závislé na druhu závazku. (Dobeš a kol., 2015)

Promlčecí lhůty podle závazku v kontextu příslušného zákona:

- 3 roky – občanský zákoník – přenechání jiné věci za úplatu, smlouva o zápůjčce, výpůjčce. (Zákon č. 89/2012 Sb., občanský zákoník [online])
- 4 roky – obchodní zákoník – úvěrové smlouvy atd.

- 6 let – pokuta ve správním řízení.
- 10 let – zdravotní pojištění, sociální pojištění.
- 10 let – soudní rozhodnutí.

(www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/dluhy/vykon-rozhodnuti-a-exekuce)

6.2. Návrh na zrušení exekučního příkazu

Návrh lze podat, pokud exekutor vydal více exekučních příkazů (například na bankovní účet i mzdu), přičemž jeden z příkazů postihuje majetek, který je v takové výši, že stačí k úhradě celé exekuce. Dlužník tedy může podat návrh na zrušení exekučního příkazu na mzdu.

Tento návrh lze také uplatnit v případě, pokud dluh není součástí společného jmění manželů, je v majetku pouze jednoho z nich, ale i přes to je stanoven exekuční příkaz na oba manžele. (Dobeš a kol., 2015)

6.3. Návrh splátkového kalendáře

V případě, že dlužník nemá dostatečné finance na jednorázové zaplacení dlužné částky, nařízení exekuce nemá žádné vady a chce předejít návštěvě exekutora, je vhodné písemně kontaktovat exekutora s návrhem o splátkový kalendář. V návrhu je dobré popsat nepříznivou sociální situaci, příjmy a výdaje domácnosti, okolnosti, které zapříčinili finanční tíseň, a navrhnout výši měsíční částky, kterou může dlužník s přihlédnutím na rozpočet domácnosti měsíčně splácet. Pokud navržené splátky nebude řádně a včas splácet, následná dohoda s exekutorem bude již velmi obtížná. (Hrdinová a Mati, 2013)

6.4. Návrh na odklad exekuce

Proti dlužníkovi je vedeno exekuční řízení, dlužník ví, že může exekuci v dohledné době uhradit, ale z důvodu neočekávaných okolností (krádež hotovosti, zhoršení zdravotního stavu, úraz atd.) nemůže exekuci okamžitě zaplatit. V tomto případě lze podat návrh na odklad exekuce, ve kterém dlužník popíše důvody odkladu s příloženými důkazy (lékařská zpráva atd.) a navrhne termín, kdy bude schopen exekuci uhradit. (Dobeš a kol., 2015)

6.5. Vyškrtnutí věci ze soupisu a vylučovací žaloba

Pokud exekuce postihuje majetek nesprávné osoby, je nutné požádat exekutora o vyškrtnutí ze soupisu exekuce nebo vylučovací žalobu. (Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád [online])

Například pokud má syn (dlužník) stále trvalý pobyt u rodičů, ale již delší dobu s nimi nesdílí domácnost, exekutor předpokládá, že v místě bydliště se může nacházet movitý majetek dlužníka, může provést zabavení věci, které patří rodičům. V tomto případě rodiče musí příslušnému exekutorovi podat návrh na vyškrtnutí věci ze soupisu, ve kterém dokáží, že vlastnické právo na zabavený majetek nemá dlužník, ale rodiče dlužníka. Vlastnické právo lze prokázat například kupní smlouvou, fakturou nebo i svědectvím souseda atd. Exekutor musí do 15 dnů rozhodnout, jestli majetek vrátí nebo případně zpeněží. (www.iure.org/14/89/obrana-proti-exekucim-aneb-jake-jsou-moznosti-kdyz-se-u-dveri-objevi-exekutor)

6.6. Oddlužení (osobní bankrot)

Pro předlužené osoby je oddlužení, tzv. osobní bankrot, leckdy poslední možností, jak vyváznout z dluhové pasti. Oddlužení preferuje sociální účel nad ekonomickým a podporuje motivaci předlužených osob řešit svoji dluhovou problematiku.

Důležitou podmínkou pro schválení oddlužení jsou pohledávky po splatnosti minimálně 30 dnů u dvou a více věřitelů. Návrh na oddlužení se podává písemnou formou na příslušný krajský soud. Pokud soud návrh dlužníka na oddlužení povolí, stanoví dlužníkovi insolvenčního správce, který bude oddlužení spravovat. Existují dvě varianty oddlužení.

První variantou je oddlužení formou splátkového kalendáře, kde dlužník musí po dobu 5 let splatit minimálně 30 % z celkové výše všech závazků. Důležitou podmínkou pro schválení oddlužení je stálý finanční příjem ze zaměstnání (popřípadě rodičovského příspěvku) a minimálně dvě pohledávky u různých věřitelů po splatnosti 30 dnů.

Pokud soud návrh dlužníka na oddlužení povolí, stanoví dlužníkovi insolvenčního správce, který bude oddlužení spravovat. Za tyto služby musí dlužník platit odměnu insolvenčnímu správci (1089,- Kč měsíčně v případě oddlužení jedince). Po dobu trvání oddlužení nesmí dlužník čelit žádné nové pohledávce. Pokud dlužník všechny požadavky splní, po uplynutí 5 let (60 splátek) a zaplacení minimálně 30 % ze všech pohledávek,

může požádat soud o prominutí zbytku dluhů. Pokud nejsou shledány žádné překážky k prominutí zbytku dluhu, dlužník je oddlužen, nečelí žádným pohledávkám a může začít „nový start“ života bez dluhů. Zdárně ukončené oddlužení je také v případě splacení 100 % všech pohledávek.

Druhá varianta oddlužení je v podobě zpeněžení majetkové podstaty. Ta vychází z předpokladu, že dlužník má majetek, který lze v rámci oddlužení prodat a uspokojit tím věřitele minimálně ve 30 % všech závazků. Pokud dlužník tento požadavek splní a uhradí insolvenčnímu správci odměnu, která je závislá na výši prodeje, je oddlužen. (Maršíková, 2011)

Shrnutí teoretické části

Z teoretické části vyplývá, že sociální pracovník v odborné sociální poradně pro osoby zadlužené a předlužené musí prioritně pracovat s motivací klienta k řešení své nepříznivé finanční situace. Zejména tehdy, pokud se klient ocitne v dluhové pasti, kdy splácí vysoké splátky nebo čelí exekuci na plat, kvůli které musí upravit rozpočet domácnosti tak, aby byly uspokojeny základní životní potřeby domácnosti a řádně spláceny měsíční výdaje.

Z popisu poskytovatelů úvěrů vyplývá, že bankovní společnosti půjčují lidem s pravidelným finančním příjmem ze zaměstnání a celková výše dluhu (jistina + příslušenství) je mnohem nižší. Nezaměstnaní lidé na tyto půjčky často nemají nárok, proto využívají nebankovní společnosti, u kterých je celková pohledávka (jistina + příslušenství) mnohem vyšší hlavně díky úrokům a RPSN. Jestliže si tedy tyto osoby půjčí u nebankovních společností, je tu velké riziko předlužení. Pokud budou mít motivaci k řešení situace v podobě zaměstnání, narazí na „začarovaný kruh“. Díky exekuci na plat budou mít nižší finanční příjem, než kdyby pobírali sociální dávky. Je to proto, že při výpočtu sociálních dávek se započítává čistá mzda před exekučními srážkami, a také proto, že při výpočtu srážek exekuce nejsou započítány náklady na bydlení, pouze vyživované osoby.

Díky tomuto „začarovanému kruhu“ nemá dlužník dostatečnou oporu v zákonech, tedy ani motivaci k vyřešení předluženosti. Proti exekuci není příliš mnoho prostředků obrany. Pokud dlužník čelí více exekucím a chce svoji situaci řešit, často mu nezbývá nic jiného než požádat o oddlužení. Pokud dlužník vydrží 5 let s financemi leckdy na hranici existenčního minima, má naději se z předlužení vymanit.

7. Praktická část

Praktická část je zaměřena na strukturu zadlužených a předlužených klientů spolupracujících s odbornou sociální poradnou v Broumově. Cílem výzkumu je zjistit, zda existuje spojitost mezi zaměstnanými a nezaměstnanými klienty s druhem společností, které jim půjčku poskytly, a jakým způsobem své závazky řeší. Dílčím cílem je zjistit, v jakém poměru si osoby půjčují u bankovních a nebankovních společností, do jaké výše a zda museli prokázat svoji bonitu.

Z důvodu důvěryhodnosti a většího množství získaných informací k vyhodnocení praktické části byla změněna kvantitativní výzkumná metoda z dotazování na techniku obsahové analýzy spisu klientů, kteří s odbornou sociální poradnou spolupracovali od roku 2013 do konce roku 2016. Vedoucí odborné sociální poradny mi umožnil přístup jak k archivovaným, tak k aktuálním spisům. Zaměřil jsem se pouze na klienty, u kterých byla řešena dluhová problematika. Se spisem jsem se důkladně seznámil a následně získal potřebné informace dle záznamového archu. Vše bylo v souladu se zákonem o ochraně osobních údajů.

7.1. Hypotézy

Tento výzkum vychází z předpokladu, že zaměstnaní lidé preferují využívání bankovních půjček a svoji zadluženost řeší mnohem častěji než nezaměstnaní, kteří mají většinu svých závazků od nebankovních společností a čelí exekuci.

Zvolené hypotézy vycházejí z mých praktických zkušeností se zadluženými klienty a z teoretických poznatků získaných studiem literatury.

Hypotézy

1. Zaměstnanost má pozitivní vliv na motivaci klienta k řešení zadluženosti
2. Existují statisticky významné vztahy mezi zaměstnaností a počtem půjček u jednotlivých společností
  - 2.1. Dílčí hypotéza: čím více má klient půjček, tím větší je jeho celková výše
3. Zaměstnanost má vliv na zvyšující se celkový dluh
4. Celková výše dluhů klientů je více závislá na bankovní společnosti než nebankovní

- 4.1. Dílčí hypotéza: půjčky u bankovních společností mají při stoupající výši dluhů větší četnost než nebankovní
- 4.2. Dílčí hypotéza: medián a průměr finanční hodnoty všech bankovních půjček je vyšší než u nebankovních.
5. Prokázat bonitu museli častěji žadatelé o bankovní půjčku než o nebankovní
6. Nejčastější způsob řešení závazků u nezaměstnaných klientů je v podobě splátkového kalendáře
7. Při zvyšujícím se počtu dluhů u zaměstnaných klientů stoupá počet oddlužení a klesá počet splátkových kalendářů

7.2. Oborné sociální poradenství v Broumově

7.2.1. Možný vliv cílové skupiny odborného sociálního poradenství na výsledky výzkumu

Odborné sociální poradenství je součástí Centra pro rodinu, které vzniklo díky zdrojům z Evropského sociálního fondu prostřednictvím Operačního programu Lidské zdroje a zaměstnanost. Hlavním cílem projektu bylo zajistit dostupné a kvalitní sociální služby zejména pro rodiny s dětmi i jednotlivce ze sociálně vyloučených lokalit, nezaměstnané a další potřebné občany ze sociálně znevýhodněného prostředí. V cílové skupině odborného sociálního poradenství má velké zastoupení minoritní skupina obyvatel Broumova v podobě romské populace. (Rozhovor s: Kateřina Kroupová, Vedoucí odborné sociální poradny, Broumov 13.12.2016) Domnívám se, že tato skutečnost může mít vliv na získaná data ve statistickém souboru, tedy i na celkový výsledek výzkumu. Specifičnost této skupiny může ovlivnit počet nezaměstnaných a nebankovních půjček. V žádném případě nejde o můj předsudek ani stereotyp. Z vlastní zkušenosti práce sociálního pracovníka vím, že tato minorita má časté dluhové problémy zejména s nebankovními společnostmi a velmi těžko se z mnoha důvodů uplatňují na trhu práce.

7.2.2. Popis služby

V poradně je ambulantní formou nabízeno poradenství zaměřené na návrat na trh práce, pomoc při sepisování žádostí, odvolání a vysvětlování jejich obsahu. Dále je poskytována podpora při řešení nepříznivé finanční situace, pomoc při obstarávání osobních záležitostí, poradenství v oblasti orientace v systému fungování společnosti, pracovně-

právní oblast, poradenství v oblasti rodičovské péče a partnerského života a dluhové poradenství zaměřené na oddlužení. (Centrum pro rodinu, propagační materiál, brožura 2016)

Pracovník dluhového poradenství zaměřeného na oddlužení zodpoví klientům otázky ohledně oddlužení, pomůže zmapovat všechny dluhy, navrhne způsob řešení, sepíše návrh na oddlužení a bude s klientem spolupracovat po dobu insolvenčního řízení. (Centrum pro rodinu, propagační materiál, brožura 2016)

7.3. Obsahová analýza

Kvantitativní výzkum v podobě obsahové analýzy spisu byl zvolen záměrně na základě malého počtu informantů a větší důvěryhodnosti získaných dat. Při vyhodnocení výzkumu jsou použity dvě základní metody obsahové analýzy, a to frekvenční analýza, díky které je vyjádřena četnost určitých prvků a kontingenční analýza pro znázornění výskytu souvisejících jevů.

Obsahovou analýzu definoval coby techniku v roce 1952 Bernard Berelson, ale již po dvě předcházející desetiletí se intenzivně využívala v oblasti společenských věd a humanitních oborů. Mezi její klady patří aplikovatelnost na různé typy textových dat, přizpůsobení výzkumným záměrům a možnost dosažení vysoké míry zobecnění. Subjektivní zabarvení výzkumu a obsah výzkumu může působit kvalitativním rozměrem. (Kronick in Sociologický časopis, 1/1997)

Obsahová analýza je jednoduchá, adaptabilní, systematická a zároveň objektivitě blízká metoda. Cílem je najít v textu dokumentu potřebné znaky a použít tento soubor k formulaci textu. Měřicí nástroje, jako je například frekvence výskytu, umožňují převod textu do měřitelných proměnných. Konečným výsledkem jsou tedy naměřené proměnné, proto je tato analýza zařazena do kvantitativních technik. (Kovář, 1974, s.18)

Někteří autoři se zařazením obsahové analýzy do kvantitativních technik nesouhlasí. Raději by ji označili za kvalitativní metodu, protože se často prolíná i s dalšími kvalitativními analýzami, jako je například zkoumání vzájemných vztahů. (Dvořáková in Antropowebzin, 2/2010)

7.3.1. Etapy obsahové analýzy

Pro úspěšný výzkum obsahové analýzy je nutné dodržet určité fáze:

Design výzkumu

Stanoví výběrový soubor a definování dané kategorie. Dále je vhodné navrhnout kódování, sestavit manuál pro kódování, aby nedocházelo ke shodě kódů různých kategorií. Je potřeba dosáhnout systematičnosti metody.

Organizace výzkumu

V této fázi je důležité vytvoření záznamového archu, do kterého jsou zaznamenávány jednotky v daných kategoriích. Záznamový arch slouží zejména k úložišti získaných informací a také jako osnova při analýze spisu.

Fáze ověřování

Zde je provedena kontrola všech zpracovaných dokumentů potřebných k efektivnímu získávání informací ze spisů. Jde zejména o kontrolu záznamového archu a slovníku kódování. Případné nedostatky se musí opravit.

Získávání dat

V této fázi se získávají data, zaznamenávají se do záznamového archu v podobě jednotek z výběrového souboru.

Vyhodnocování dat

Jedná se o závěrečnou fázi, kde dochází k vyhodnocování dat, kvantifikaci, zadávání dat do tabulek a grafů a závěrečná interpretaci.

(Dvořáková in Antropowebzin, 2/2010)

7.4. Metodický postup

7.4.1. Výzkumný vzorek

Výzkumný vzorek zahrnuje pouze klienty odborné sociální poradny v Broumově, kteří řešili dluhovou problematiku v období roku 2013 až 2016. Za tuto dobu navštívilo poradnu 263 unikátních klientů, z toho 124 řešilo dluhovou problematiku. Všichni pocházejí z Broumova a blízkého okolí. Spisy před rokem 2013 byly po ukončení projektu zarchivovány, proto jsem je nevyžadoval.

7.4.2. Design výzkumu

Výzkumný vzorek obsahuje 124 spisů, které budu podrobovat obsahové analýze. Ze spisů se pokusím zjistit, zda mají více nesplacených závazků zaměstnaní, nebo nezaměstnaní lidé a v jaké výši. U těchto dvou skupin se zaměřím na spojitost s využíváním bankovních a nebankovních půjček, zda museli prokázat svoji bonitu a jakým způsobem svoji situaci řešili ve spolupráci s odbornou sociální poradnou.

V literatuře se doporučuje vytvoření kódovacího slovníku, kde je uvedeno kódování jednotek. V mém výzkumu toto nepovažuji za nutné ani efektivní, proto kódovací slovník ani metodiku ke kódování nepoužiji.

7.4.3. Organizace výzkumu

Vytvořil jsem záznamový arch, který slouží jako osnova při analýze spisů. Získané informace uložím do počítačového programu Excel, kde díky předem nadefinovaným základním funkcím, jako je například rozbalovací seznam v buňce, filtrace buněk a kontingenční tabulka, snadno informace zadám a následně vyfiltruji požadované hodnoty.

7.4.4. Rozsah souboru

Dle záznamového archu budu ve spisech nacházet následující data, která budou tvořit statistický soubor.

Aktuální stav

Je rozdělen na zaměstnaní a nezaměstnaní. Do zaměstnaných spadají všechny osoby, které mají pravidelný finanční příjem ze zaměstnání, z podnikání, důchodu od České zprávy sociální zabezpečení (starobní, invalidní, vdovský, sirotčí), doživotní rentu nebo pobírají odměnu pěstouna. Do nezaměstnaných se řadí osoby, které nejsou zaměstnaní ani ve zkráceném úvazku, nebo jsou přihlášení na UP jako uchazeč o zaměstnání.

Bankovní společnosti

Zde je uveden počet nesplacených půjček u bankovních společností, jejich celková výše, zda musel klient prokazovat při žádosti o půjčku svoji bonitu a jestli je některá z pohledávek již v exekčním řízení.

Nebankovní společnosti

Zde je uveden počet nesplacených půjček u nebankovních společností, jejich celková výše, zda musel klient prokazovat při žádosti o půjčku svoji bonitu a jestli je některá z pohledávek již v exekčním řízení.

Zvolený způsob řešení zadluženosti ve spolupráci s pracovníkem poradny

Pokud klient navštíví poradnu za účelem žádosti o pomoc s dluhovou problematikou, pracovník poradny klientovi sdělí práva a povinnosti a následně navrhne možné způsoby řešení zadluženosti s přihlédnutím ke specifikám daného problému. Nesplacenou pohledávku lze řešit v podobě jednorázového doplacení dlužné částky, žádostí o splátkový kalendář, obranou proti exekuci (zastavení, odklad, zrušení, vyškrtnutí), konsolidací půjček nebo oddlužením. V případě většího počtu řešených pohledávek je uvedena metoda, kterou klient při řešení použil nejčastěji. Pokud není klient dostatečně motivován k řešení zadluženosti a nevyužije předložené pomoci od pracovníka poradny, pohledávka nemusí být řešena.

7.4.5. Fáze ověřování

Před samotným zadáváním hodnot, získaných z analýzy spisů klientů, jsem provedl zkoušku zápisu hodnot do Excelu a následně použil nadefinované funkce, zda správně pracují. Malé problémy a přehlednost souboru jsem upravil.

7.4.6. Získávání dat

Zde jde o pečlivou a časově náročnou práci. Každý spis, rozdílně rozsáhlý, jsem přečetl a za pomoci záznamového archu získal potřebné informace, které jsem zadal do Excelu. V mnoha případech jsem musel dopočítat výši dluhu, například při uvedení pouze úroku z dlužné částky, který byl ohraničen termínem, nebo sečíst rozepsanou jistinu a další s ní spojené náklady. Rozeznat bankovní a nebankovní společnosti problém nebyl.

V některých případech bylo větším problémem rozpoznat, zda je klient zaměstnaný, či nezaměstnaný. Znakem zaměstnanosti klienta byla ve spisu například pracovní smlouva, výplatní páska nebo jiná písemnost od zaměstnavatele. Také jako důkaz postačil dokument, který zpracoval pracovník poradny pro klienta (např. žádost o splátkový kalendář atd.). Nezaměstnaného klienta lze rozpoznat pomocí dokumentů od pracovního úřadu – dávky pomoci v hmotné nouzi, nebo také z vypracovaných dokumentů od pracovníka poradny.

Bonita byla prokazována prostudováním smlouvy o příslušném úvěru, pokud smlouva ve složce nebyla, informace jsem čerpal z internetových stránek jednotlivých společností.

Pokud nebyly ve spisu nalezeny potřebné informace, pracovník poradny je doplnil. V případě, že si pracovník informace nepamatoval, nahlédl do počítačové databáze určené k zadávání poskytnuté služby.

7.4.7. Vyhodnocení dat

Potřebná data ze 124 spisů k vyhodnocení kvantitativní obsahové analýzy jsem zadal do tabulky v Excelu. Díky filtraci jednotlivých dat je následná interpretace v podobě grafů a tabulek přesnější. Také budou použity statistické veličiny jako jsou modus, medián, aritmetický průměr, absolutní četnost a rozpětí.

Použité statistické veličiny

Modus: vyjadřuje hodnotu, která se ve statistickém souboru vyskytuje nejčastěji. (<http://www.matematika.cz/modus>)

Medián: dělí soubor hodnot na dvě stejné části, nejméně 50 % hodnot je menších než medián a 50 % hodnot je větších než medián. (<http://www.matematika.cz/median>)

Aritmetický průměr: součet všech hodnot vydělený jejich počtem udává průměr všech hodnot ve statistickém souboru.

Absolutní četnost: udává, kolik hodnot ve statistickém souboru se vyskytuje při zvolení jejich maximální hodnoty. (<http://www.matematika.cz/zaklady-statistiky>)

Variační rozpětí: vyjadřuje rozdíl mezi minimální a maximální hodnotou, která se vyskytuje ve statistickém souboru. (<http://www.matematika.cz/zaklady-statistiky>)

Chí-kvadrát test: je statistická metoda, která se používá k zjištění, zda mezi dvěma znaky existuje prokazatelný výrazný vztah. Znaky mohou být kvalitativní i kvantitativní, ale s hodnotami sloučenými do skupin. (<http://ulb.upol.cz/praktikum/statistika3.pdf>)

Korelace: znázorňuje statistickou závislost dvou kvantitativních veličin (měří vzájemný vztah dvou proměnných. Vlastnosti korelačního koeficientu označujeme: r . (<https://wikisofia.cz/wiki/Korela>)

7.4.8. Problém výzkumu

Problém výzkumu se může projevit v podobě malé objektivitě výsledků z příčiny nízkého počtu spisů. Odborné sociální poradenství v Broumově zahájilo poskytování služby v roce 2011 v rozsahu 16 hodin týdně, v polovině roku 2016 provozní doba prodloužena na 20 hodin týdně. Z důvodu ukončení projektu financovaného z Evropského sociálního fondu mi byl umožněn přístup ke spisům od roku 2013 do konce roku 2016. Za tuto dobu navštívilo poradnu 263 unikátních klientů a z toho 124 řešilo dluhovou problematiku. V cílové skupině odborného sociálního poradenství má velké zastoupení minoritní skupina obyvatel Broumova v podobě romské populace, specifické znaky této menšiny mohou z části ovlivnit výsledky výzkumu. Data ze statistického souboru závisí na obsahu spisu, pokud klient některé dluhy zamlčet, zapomenul na ně, nebo o jejich existenci ani nevěděl, data nebudou kompletní.

8. Výsledky výzkumu

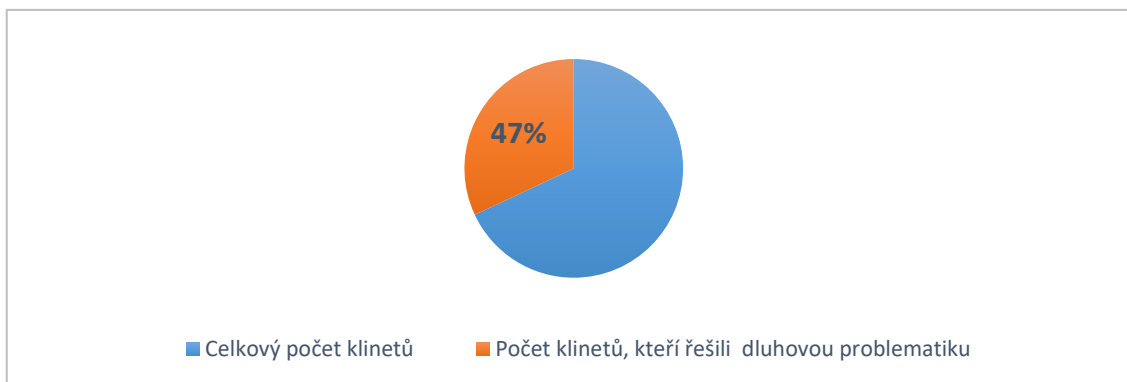
Data, získaná z analýzy všech 124 spisů od unikátních klientů odborné sociální poradny v Broumově, byla zpracována pomocí standardních statistických metod a prostřednictvím programu Excel převedena do tabulek a grafů. Níže budou vyhodnoceny stanovené hypotézy. Unikátní klient je ten, který je započítán pouze jednou po celou dobu provozu poradny.

Základní informace o výzkumném souboru

Tabulka 1: Počet klientů, kteří využili odborné sociální poradenství

Počet klientů od roku 2013 do roku 2016		
Celkový počet unikátních klientů	263	100 %
Počet klientů, kteří řešili dluhovou problematiku	124	47 %

Graf 1: Podíl klientů, kteří využili poradenství v oblasti dluhů

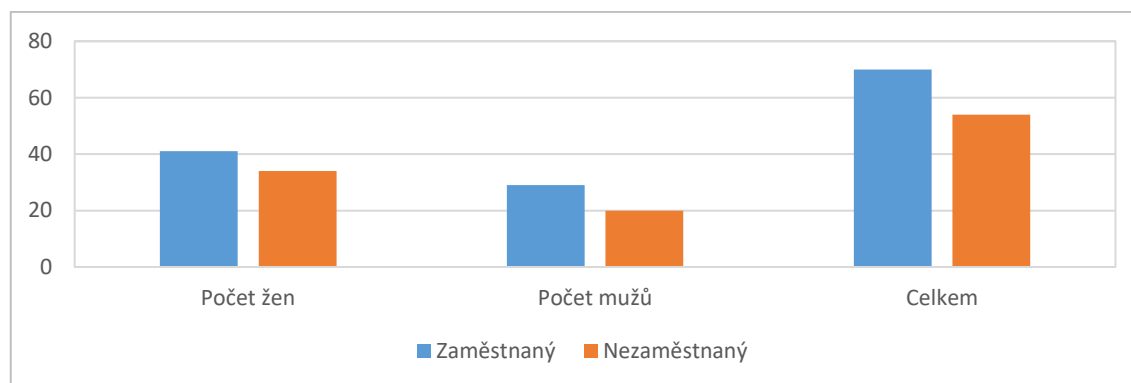
Data ukazují, že dluhová problematika je v celém spektru nabízených služeb odborné sociální poradny zastoupena ve 47 %. Téměř každý druhý klient navštívil poradnu za účelem pomoci s dluhovou problematikou. Myslím, že tento problém není pouze místní příslušnosti, ale celé společnosti, a jediný orgán, který může nastavit mantinely mezi věřitelem a dlužníkem, aby nedocházelo k častému předlužování, je moc zákonodárná. Na vysokou procentuální hodnotu může mít také vliv informovanost občanů Broumova o poskytování bezplatného poradenství a sepisování návrhů na oddlužení, které je ve spoustě organizací zpoplatněno.

8.1. Hypotéza č. 1: Zaměstnanost má pozitivní vliv na motivaci klienta k řešení zadluženosti

Tabulka 2: Podíl zadlužených klientů zaměstnaných a nezaměstnaných

Status	Počet žen	Počet mužů	Absolutní četnost	Relativní četnost
Zaměstnaný	41	29	70	0,56
Nezaměstnaný	34	20	54	0,44
Celkem	75	49	124	1

Graf 2: Podíl zadlužených klientů zaměstnaných a nezaměstnaných

Vyhodnocení hypotézy

Hypotéza vychází z teoretické části bakalářské práce, zaměstnaný klient má více možností, jak zadluženost řešit. Výzkum ukázal, že odbornou sociální poradnu navštívili více zaměstnaní klienti (70). Nezaměstnaných klientů poradnu využilo 54. Jeden z důvodů vidím ten, že zaměstnaní lidé mají exekučně postižitelný finanční příjem, a proto jsou více motivováni řešit svoji dluhovou problematiku. Díky pravidelnému finančnímu příjmu mají početnější možnosti, jak situaci čelit. Proto jsou v poradně zastoupeni ve větší míře. Nezaměstnaní nemají postižitelný příjem, jsou příjemci sociálních dávek, na které se exekuční příkaz nevztahuje, tudíž nemají takovou motivaci dluhovou problematiku řešit. Rozdíl mezi zaměstnanými a nezaměstnanými je 24 klientů, což je 19 % z celkového počtu klientů ze statistického souboru. Do tabulky jsem pro názornost přidal také genderové rozdělení.

Ověření: hypotéza č. 1 je potvrzena. Zaměstnaní lidé jsou více motivováni k řešení své zadluženosti.

8.2. Hypotéza č. 2: existují statisticky významné vztahy mezi zaměstnaností a počtem půjček u jednotlivých společnostech

Tabulka 3: Závislost počtu půjček na zaměstnanosti

Status	Bankovní společnost			Nebankovní společnost		
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Korelační koeficient	Absolutní četnost	Relativní četnost	Korelační koeficient
Zaměstnaný	189	0,79	0,59	343	0,70	0,95
Nezaměstnaný	51	0,21	0,35	150	0,30	0,80
Celkem	240	1		493	1	

Vyhodnocení hypotézy

K vyhodnocení hypotézy byl použit korelační koeficient, z něhož vyplývá, že míra závislosti zaměstnaných klientů a počtu bankovních půjček je silnější ($r = 0,95$) než závislost nezaměstnaných klientů ($r = 0,80$). Také závislost zaměstnaných klientů a bankovních společností ($r = 0,59$) je silnější než u nezaměstnaných ($r = 0,35$). Z vyhodnocených dat je zřejmé, že zaměstnanost klienta má silnější závislost k vyšším počtům půjček než u nezaměstnaných klientů. Korelační koeficient závislosti nezaměstnanosti a nebankovní společnosti je 0,80, tato hodnota je druhá nejvyšší a komplikuje ověření hypotézy. Pro jednoznačné vyhodnocení hypotézy bude následně použita statistická metoda chí-kvadrát testu.

Vyhodnocení hypotézy č. 2 pomocí chí-kvadrát testu.

Tabulka 4: Vliv zaměstnanosti na počet půjček

Status	Počet půjček u bankovní společnosti	Počet půjček u nebankovní společnosti	Celkem
Zaměstnaný	189	343	532
Nezaměstnaný	51	150	201
Celkem	240	493	733

Graf 3: Vliv zaměstnanosti na počet půjček

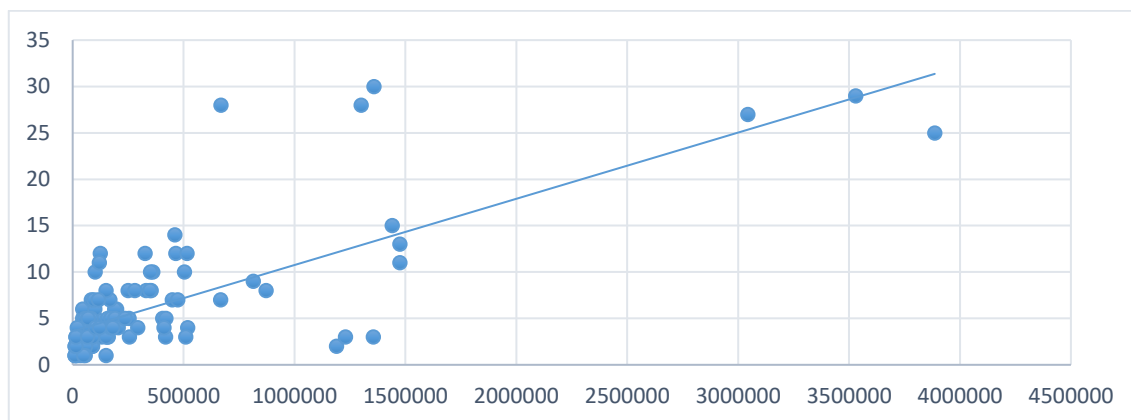
Signifikace chí-kvadrát testu: $p = 0,814 > 0,05$. Dosažená hladina statistické významnosti je větší než 0,05, proměnné v kontingenční tabulce jsou statisticky významně závislé. Testovanou hypotézu přijímám. Zaměstnanost má vliv na počet půjček.

Hodnoty v tabulce č. 4 jsou získány přepočtem s koeficientem 124 (celkový počet klientů ze statistického souboru). Výsledkem je, že data nejsou ovlivněna rozdílným počtem zaměstnaných a nezaměstnaných klientů a objektivně posuzují vliv statusu (zaměstnaný, nezaměstnaný) na počet půjček u jednotlivých společnostech. Z tabulky č. 4 lze vyčíst, že zaměstnaní lidé, mají více bankovních i nebankovních půjček. Domnívám se, že tito lidé často volí nebankovní půjčky z důvodu rychlého zisku peněz, nízké administrativní zátěže a jednoduchosti zažádání. Některé nebankovní společnosti zapisují nespolehlivé klienty do registru dlužníků, nezaměstnaný klient prvních několik půjček od nebankovní společnosti obdrží, ale pokud nesplácí, jeho další schválená žádost o půjčku bude problematictější. Proto nezaměstnaní lidé nemají tolik nebankovních půjček.

Ověření hypotézy č. 2: pomocí korelačního koeficientu a signifikace chí-kvadrát testu byla hypotéza **potvrzena**. Zaměstnanost je závislá na počtu půjček u bankovních i nebankovních společnostech. Zaměstnaní klienti odborné sociální poradny mají více půjček u bankovních i nebankovních společnostech.

8.2.1. Dílčí hypotéza č. 2.1: Čím více má klient půjček, tím větší je jeho celková výše

Graf 4: Počet půjček je závislý na výši dluhu

Vyhodnocení dílčí hypotézy

Díky bodovému grafu a lineární spojnicí trendů je zřejmé, že čím více má klient půjček, zvyšuje se také jejich celková výše.

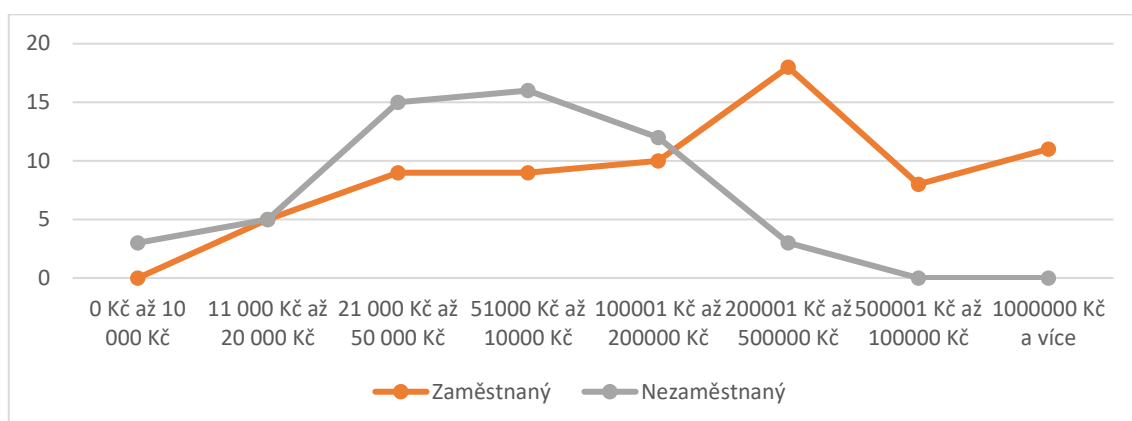
Ověření: dílčí hypotéza č. 2.1 je potvrzena. Výše celkové dluhu je závislá na počtu půjček.

8.3. Hypotéza č. 3: zaměstnanost má vliv na zvyšující se celkový dluh

Tabulka 5: Vliv zaměstnanosti na celkovou výši dluhu

Rozmezí	Četnost		Celkem
	Zaměstnaný	Nezaměstnaný	
0 Kč až 10 000 Kč	0	3	3
11 000 Kč až 20 000 Kč	5	5	10
21 000 Kč až 50 000 Kč	9	15	24
51 000 Kč až 100 000 Kč	9	16	25
100 001 Kč až 200 000 Kč	10	12	22
200 001 Kč až 500 000 Kč	18	3	21
500 001 Kč až 1 000 000 Kč	8	0	8
1 000 000 Kč a více	11	0	11
Celkem	70	54	124

Graf 5: Vliv zaměstnanosti na celkovou výši dluhu

Vyhodnocení hypotézy

Z teoretické části je zřejmé, že zaměstnaný klient má více možností získat půjčku než nezaměstnaný. Z grafu lze vyčíst, že hranice vlivu zaměstnanosti na celkovou výši dluhu je 200 000 Kč. Nezaměstnaní klienti mají do této hranice vyšší celkový dluh, ovšem se zvyšujícím se dluhem počet nezaměstnaných klesá oproti zaměstnaným, kterým od této hranice výše celkového dluhu stoupá. Z grafu tedy vyplývá, že nezaměstnaní mají nejvíce půjček mezi 20 000 Kč a 100 000 Kč a celkový dluh se zvyšující se hodnotou klesá a nepřesáhne milion korun. Zatímco zaměstnaným klientům celková výše dluhu od hranice 200 000 Kč stoupá a více jak milion korun celkového dluhu má 11 zaměstnaných klientů poradny. Z grafu tedy vyplývá, že zaměstnaný klient má vyšší celkovou částku dluhu než nezaměstnaný.

Ověření: hypotézy č. 3: je potvrzena. Zaměstnanost má vliv na zvyšující se výši dluhu.

8.4. Hypotéza č. 4: celková výše dluhů klientů je více závislá na bankovní společnosti než nebankovní

Tabulka 6: Vliv poskytovatele na celkovou výši dluhu

	Výše dluhů	Korelační koeficient
Bankovní společnost	25 273 440 Kč	0,97
Nebankovní společnost	14 585 203 Kč	0,85
Celkem	39 858 643 Kč	

Vyhodnocení hypotézy

Hypotéza má základ v teoretické části této práce, bankovní společnosti poskytují půjčky ve vyšší finanční částce než nebankovní. Z použitého korelačního koeficientu vyplývá, že míra závislosti bankovní půjčky na výši dluhu ($r = 0,97$) je silnější než míra závislosti na výši dluhu u nebankovní společnosti ($r = 0,85$).

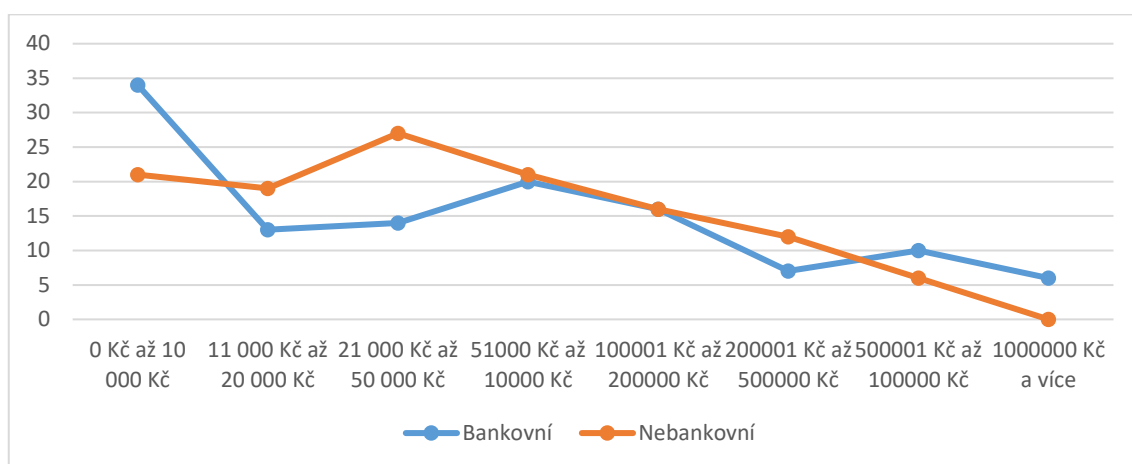
Ověření: hypotéza č. 4 je potvrzena. Celková výše dluhu klientů je více závislá na bankovní společnosti než nebankovní. Protože je rozdíl korelačních koeficientu závislosti u obou společností pouze 0,12, jsou stanoveny následující dvě dílčí hypotézy.

8.4.1. Dílčí hypotéza 4.1: půjčky u bankovních společností mají při stoupající výši dluhů větší četnost než nebankovní

Tabulka 7: Rozmezí celkové výše dluhu a její četnost

Rozmezí	Četnost společností		Celkem
	Bankovní	Nebankovní	
0 Kč až 10 000 Kč	34	21	55
11 000 Kč až 20 000 Kč	13	19	32
21 000 Kč až 50 000 Kč	14	27	41
51000 Kč až 100000 Kč	20	21	41
100001 Kč až 200000 Kč	16	16	32
200001 Kč až 500000 Kč	7	12	19
500001 Kč až 1000000 Kč	10	6	16
1000000 Kč a více	6	0	6
Celkem	120	122	

Graf 6: Rozmezí celkové výše dluhu a její četnost

Vyhodnocení dílčí hypotézy

Z grafu vyplývá, že četnost nebankovních půjček v porovnání s bankovními je nejvyšší v rozmezí 21 000 Kč až 50 000 Kč. Při zvyšující se výši dluhů četnost nebankovních půjček klesá a v rozmezí 500 000 Kč a více již mají větší četnost bankovní půjčky.

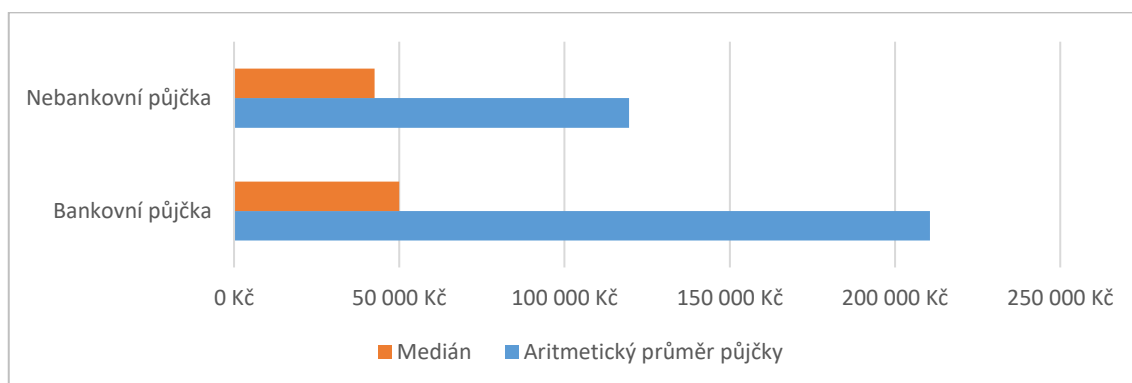
Ověření: dílčí hypotéza potvrzena. Při stoupající výši dluhů je u bankovních společností větší četnost půjček.

8.4.2. Dílčí hypotéza 4.2: medián a průměr finanční hodnoty všech bankovních půjček je vyšší než u nebankovních.

Tabulka 8: Medián a průměr výše bankovních a nebankovních půjček

Poskytovatel	Počet půjček	Celková výše	Aritmetický průměr	Medián	Maximální hodnota	Minimální hodnota	Variační rozpětí
Bankovní půjčka	240	25 273 440 Kč	210 612 Kč	50 000 Kč	2 895 653 Kč	8 000 Kč	2 887 653 Kč
Nebankovní půjčka	493	14 585 203 Kč	119 551 Kč	42 500 Kč	990 560 Kč	2 000 Kč	988 560 Kč
Celkem	733	39 858 643 Kč					

Graf 7: Medián a průměr výše bankovních a nebankovních půjček

Vyhodnocení hypotézy

Tabulka znázorňuje, že celková dlužná částka je vyšší u bankovních společností (25 273 440 Kč) než u nebankovních (14 585 203 Kč) i přes to, že celkový počet půjček u bankovních společností (240) je nižší než u nebankovních (493). Aritmetický průměr napovídá, že průměrná výše bankovní půjčky (210 612 Kč) je vyšší než u nebankovní (119 551 Kč). Z variačního rozpětí lze usuzovat, že klienti si velké finanční částky půjčují u bankovních společností a menší u nebankovních, ale ve vyšším počtu. Medián nám dále znázorňuje, že polovina klientů dluží u bankovní půjčky maximálně 50 000 Kč, u nebankovní 42 500 Kč. Je pochopitelné, že bankovní společnosti mohou klientům nabídnout vyšší půjčku. Z výše uvedeného a s přihlédnutím k variačnímu rozpětí usuzuji, že klienti si velké finanční částky půjčují u bankovních společností a menší u nebankovních, ale ve vyšším počtu.

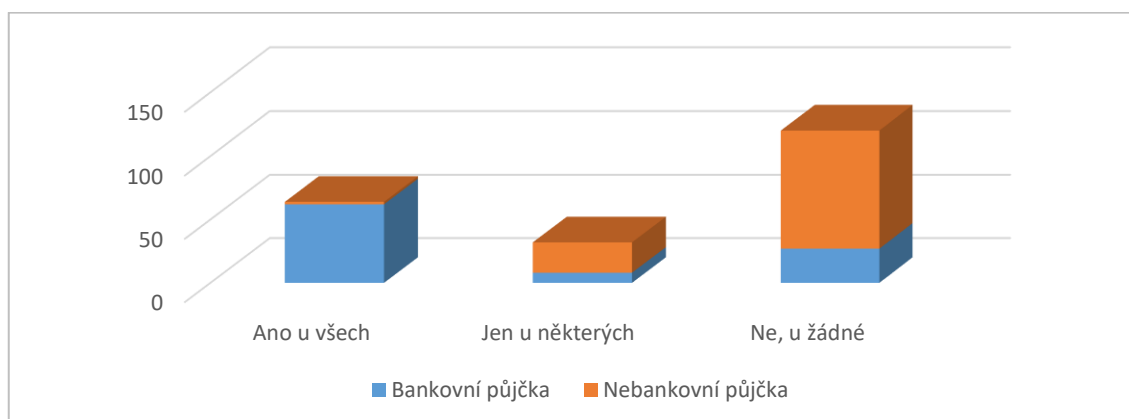
Ověření: dílčí hypotéza č. 4.2 je potvrzena. Medián a průměr finanční hodnoty všech bankovních půjček je vyšší než u nebankovních.

8.5. Hypotéza č. 5: prokázat bonitu museli častěji žadatelé o bankovní půjčku než o nebankovní

Tabulka 9: Rozsah prokázání bonity

Poskytovatel	Ano u všech		Jen u některých		Ne, u žádné	
	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost	Absolutní četnost	Relativní četnost
Bankovní půjčka	62	0,97	8	0,25	27	0,23
Nebankovní půjčka	2	0,03	24	0,75	93	0,78
Celkem	64	1	32	1	120	1

Graf 8: Rozsah prokázání bonity

Vyhodnocení hypotézy

Hypotéza vychází z teoretické části této bakalářské práce, kde je uvedeno, že bankovní společnosti od žadatelů požadují velmi často dokládat své příjmy (bonitu) na rozdíl od nebankovních. Z vyhodnocených dat je zřejmé, že většina klientů (62) musela při žádosti o bankovní půjčku dokládat svoji bonitu a 27 klientů nemuselo. Domnívám se, že to je v případě, pokud má klient u bankovní společnosti běžný účet s možností čerpání kontokorentu, který banka schválí v případě, že je na daném účtu pravidelný pohyb (příjem, výběr) peněz. Banka již neřeší, zda to jsou sociální dávky, nebo mzda od zaměstnavatele. Proto i nezaměstnaní mohou mít nesplacenou pohledávku u bankovní společnosti. 24 klientů muselo u některých nebankovních společnostech dokazovat bonitu.

Tu některý poskytovatel půjček požaduje zejména v případech žádosti o vyšší finanční částku. 93 klientů nemuselo při žádosti o nebankovní půjčku dokazovat bonitu.

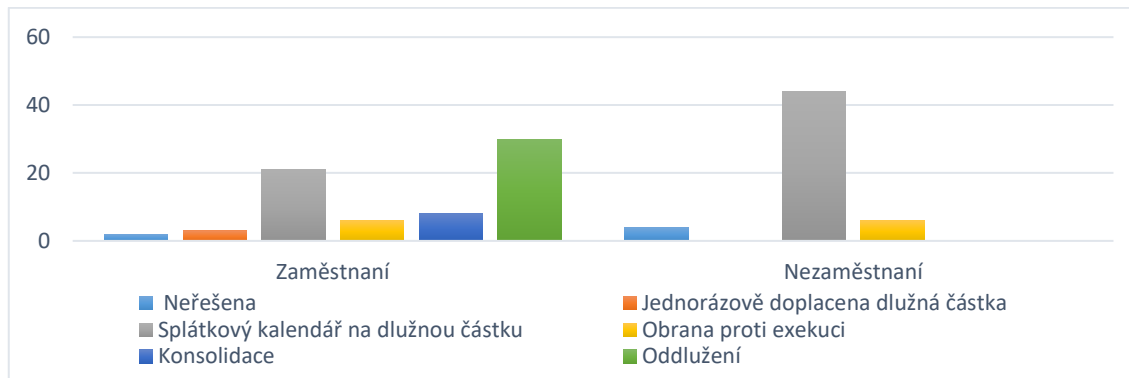
Ověření: hypotéza č. 5 je potvrzena. Prokázat bonitu musejí častěji žadatelé o bankovní půjčku.

8.6. Hypotéza č. 6: nejčastější způsob řešení závazků u nezaměstnaných klientů je v podobě splátkového kalendáře

Tabulka 10: Způsob nejčastějšího řešení závazků

	Neřešena	Jednorázově doplacena	Splátkový kalendář	Obrana proti exekuci	Konsolidace	Oddlužení	Celkem
Zaměstnaní	2	3	21	6	8	30	70
Nezaměstnaní	4	0	44	6	0	0	54
Celkem	6	3	65	12	8	30	124

Graf 9: Způsob nejčastějšího řešení závazků

Vyhodnocení hypotézy

Dle teoretické části mají větší možnost řešit své dluhy zaměstnaní než nezaměstnaný. Z výzkumu vyplývá, že nejčastější způsob řešení předluženosti volí zaměstnaní klienti návrhem na oddlužení. V případě většího počtu půjček je tento způsob mnohdy jedinou možností, jak se ze zadluženosti vymanit. Druhá nejčastější forma obrany proti zadluženosti je žádost o splátkový kalendář. Domnívám se, že tuto formu volí klienti, kteří nemají velký počet půjček a jsou schopni je splácet. Protože nezaměstnaní klienti nemají příliš možností, jak své dluhy řešit, nejčastějším způsobem je žádost o splátkový kalendář. Tuto možnost zvolilo 44 nezaměstnaných klientů z 54, což je 81 % všech

nezaměstnaných. 6 nezaměstnaných zvolilo postup proti předluženosti v podobě obrany proti exekuci. Protože nezaměstnaní lidé nemají často ani žádný majetek, myslím, že tato obrana byla zejména v podobě návrhu na zastavení exekuce z důvodu nemajetnosti. Svoji zadluženost neřešili 2 zaměstnaní a 4 nezaměstnaní.

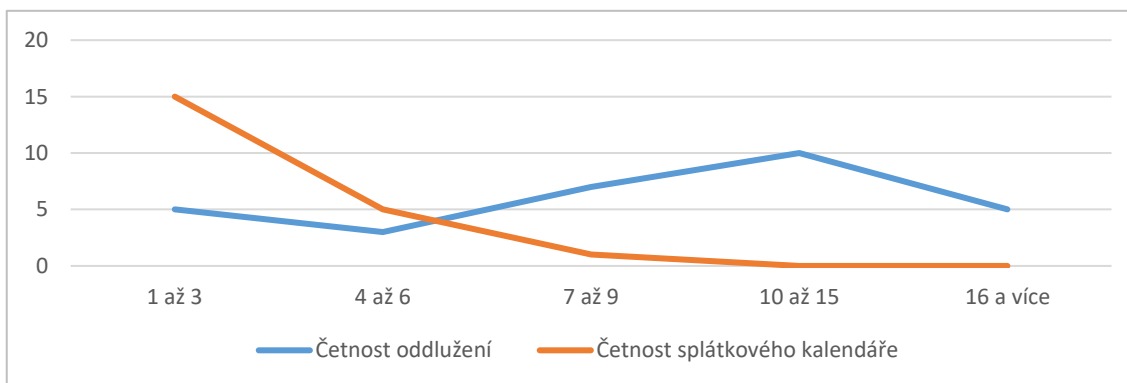
Ověření: hypotéza č. 6 je potvrzena. Nejčastějším způsobem řešení závazků u nezaměstnaných lidí je v podobě splátkového kalendáře.

8.7. Hypotéza č. 7: při zvyšujícím se počtu dluhů u zaměstnaných klientů stoupá počet oddlužení a klesá počet splátkových kalendářů

Tabulka 11: Četnost oddlužení a splátkového kalendáře v závislosti na počtu dluhů

Rozmezí počtu dluhů	Četnost oddlužení	Četnost splátkového kalendáře
1 až 3	5	15
4 až 6	3	5
7 až 9	7	1
10 až 15	10	0
16 a více	5	0
Celkem	30	21

Graf č. 10: Četnost oddlužení a splátkového kalendáře v závislosti na počtu dluhů

Vyhodnocení hypotézy

Z teoretické části lze vyčíst, že zadluženost je možné řešit splátkovým kalendářem a je stádiem před předlužeností, pro kterou, z důvodu velkého počtu půjček s příslušenstvím, je nelepší zvolit způsob řešení oddlužením. Z grafu lze vyčíst, že při rostoucím počtu půjček se snižuje počet klientů, kterým byla poskytnuta pomoc v podobě žádosti o splátkový kalendář. Nejvíce žádostí o splátkový kalendář (15) je v počtu od 1 do 3. Nejvíce pomoci v podobě oddlužení využili klienti, kteří měli 10 až 15 půjček, tato data

také podpořil medián počtu půjček v oddlužení (9,5). Je pochopitelné, že klienti při nízkém počtu dluhů častěji využívají jiné alternativy obrany proti zadlužení a volí splátkové kalendáře. Při vyšším počtu dluhů je finančně velmi náročné všechny dluhy splácet v podobě splátkového kalendáře, leckdy úroky z prodlení a pokuty jsou stejně vysoké jako měsíční splátky klienta, proto častěji zvolí způsob oddlužení.

Ověření: hypotéza č. 7 je potvrzena. Při stoupajícím počtu dluhů u zaměstnaných klientů stoupá počet oddlužení a klesá počet splátkových kalendářů

Shrnutí praktické části

Na začátku praktické části je uveden základní cíl výzkumu, popsána zvolená výzkumná strategie, zdůvodnění volby výzkumného souboru, vliv cílové skupiny organizace na výsledky výzkumu, průběh výzkumu a způsob analýzy získaných dat. Dále jsou vytyčeny hypotézy obsahové analýzy a následně interpretovány v tabulkách a grafech.

Cílem výzkumu bylo zjistit, zda existuje spojitost mezi zaměstnanými a nezaměstnanými klienty s druhem společností, které jim půjčku poskytly, a jakým způsobem své závazky řeší. Dílčím cílem je zjistit, v jakém poměru si osoby půjčují u bankovních a nebankovních společností, do jaké výše a zda museli prokázat svoji bonitu.

Všech 7 stanovených hypotéz a 3 dílčí byly ve výzkumu potvrzeny. Z výzkumu lze vyčíst, že 47 % všech klientů Odborného sociálního poradenství v Broumově požaduje pomoc v oblasti dluhového poradenství. Výzkum prokázal, že existuje spojitost mezi zaměstnanými a nezaměstnanými klienty s druhem společností, které jim půjčku poskytly. Z vyhodnocených dat je zřejmé, že zaměstnanost klienta má silnější závislost k vyšším počtům půjček i jejich celkové výši než u nezaměstnaných klientů. Celkem 124 klientů má 733 půjček v celkové hodnotě téměř 40 milionů korun a 100 % nezaměstnaných klientů nemuselo prokazovat bonitu u nebankovních půjček. Při stoupajícím počtu dluhů u zaměstnaných klientů stoupá počet oddlužení a klesá počet splátkových kalendářů.

Díky použití kontingenční tabulky byly při vyhodnocování výzkumu použity statistické metody: např. chí-kvadrát test, korelační koeficient, četnost, modus, medián, aritmetický průměr, variační rozpětí atd.

U vyhodnocených hypotéz mě nejvíce překvapilo, že odbornou sociální poradnu více využívají zaměstnaní lidé a že tito lidé mají mnohem více půjček jak u bankovních, tak u nebankovních společností. Z výzkumu vyplývá, že zaměstnaný klient odborné sociální poradny se díky finančnímu příjmu snadněji dostane do stavu předluženosti, protože mu ochotně půjčí jak bankovní, tak nebankovní společnosti.

Závěr

V teoretické části byly dle stanoveného cíle popsány základní činnosti a zásady při poskytování odborného sociálního poradenství, role a hranice sociálního pracovníka. Dále byly definovány pojmy zadlužení a předlužení, fáze vzniku dluhu a možnosti obrany. Také byly uvedeny druhy závazků se zacílením na bankovní a nebankovní společnosti, jejich výhody, nevýhody a popis cílových skupin, které jednotlivé druhy půjček využívají. V závěru teoretické části je objasněno exekuční řízení, druhy a způsoby obrany a stručně popsány podmínky a proces oddlužení.

V praktické části byla z důvodu důvěryhodnosti dat a většího množství získaných informací k vyhodnocení výzkumu změněna kvantitativní výzkumná metoda z dotazování na techniku obsahové analýzy spisů klientů odborné sociální poradny v Broumově. Všech 7 stanovených hypotéz a 3 dílčí byly ve výzkumu potvrzeny. Z výzkumu je zřejmé, že existuje spojitost mezi zaměstnanými a nezaměstnanými klienty s druhem společnosti, které jim půjčku poskytly. Nezaměstnaní klienti využívají mnohem častěji nebankovní půjčky a volí způsob řešení zadluženosti v podobě splátkových kalendářů. Pokud mají zaměstnaní klienti maximálně pět půjček, častěji volí řešení zadluženosti také splátkovým kalendářem, při větším počtu půjček toto řešení mizí a nahrazuje ho oddlužení. Výzkum ověřil, že u nebankovních půjček se bonita prokazuje jen velmi výjimečně. Ze zkušenosti vím, že nebankovní společnosti ve většině případů nepožadují po klientovi dokázání příjmů, ovšem pokud má klient již příkaz k exekuci a nebankovní společnost tuto skutečnost zjistí nahlédnutím do registru dlužníků, povolení další půjčky je velmi problematické a u některých společností i nemožné. Výhodu výzkumu lze spatřit v počtu analyzovaných spisů, ovšem některé informace byly velmi těžko dohledatelné, proto bych příště zvolil kvalitativní metodu výzkumu v podobě rozhovoru s klientem. Výsledek výzkumu může být ovlivněn specifickými znaky minoritní skupiny obyvatel Broumova, která odborné sociální poradenství také navštěvuje.

Překvapením ve výzkumu bylo zjištění velké četnosti využívání nebankovních půjček zaměstnanými lidmi. Jak popisuji v teoretické části, výhodou těchto půjček je rychlost zisku peněz, nízká administrativní zátěž a jednoduchost zažádání.

V dnešní době jsou reklamy zejména na nebankovní půjčky všude kolem nás. Díky rozsáhlé marketingové kampani, pohlednosti reklam a fungujícím sloganům těmto

půjčkám podléhá stále více lidí. Pokud si osoba dostatečně neuvědomuje dopad půjček, může se velmi snadno stát osobou předluženou. Zákon na regulaci reklamy z roku 1995 zakazuje firmám propagovat tabákové výrobky z důvodu špatného dopadu na lidský organizmus či celou společnost. Půjčky sice nemají přímý vliv na zdravý člověka, ale mám za to, že většina jejich reklam je proti morálním hodnotám společnosti. Poskytovatelé úvěrů záměrně využívají těžké životní situace lidí, na které reklamní kampaní cílí a půjčky jim prezentují jako jedinou a nejlepší alternativu ke zdoání problému. Nejedná se pouze o půjčky ale také často o zakoupení určitého zboží, který zákazník obdrží až po splacení celé částky. Ovšem pokud smlouvu poruší nesplácením, k dlužné částce se připočítávají úroky, pokuty a může to skončit i exekucním příkazem i přes to, že žádné zboží stále nedostali. Již tak předražené zboží bude kvůli úrokům, pokutám a nákladům řízení několikanásobně dražší. Nejvíce postižené jsou osoby, které lehkou nabídkám podlehnou. Internetové noviny iDnes.cz 27.1.2015 zveřejnili článek, ve kterém uvádějí: „*Do exekucí a dluhů se dostává stále více důchodců. Na konci prosince 2014 podléhalo exekucním srážkám přes 75 tisíc důchodců, to je o 4 318 důchodců více než v roce 2013.*“ (<http://finance.idnes.cz/exekuce-na-duchod-trend-0v0penze.aspx.cz>). Novinky.cz zveřejnili článek dne 26.2015: „*Příběh samoživitelky: Dluhy, exekuce a čtyři děti na krku.*“ (<https://www.novinky.cz/finance/370231-pribeh-samozivitelky-dluhy-exekuce-a-ctyri-deti-na-krku.html>) Z mé praxe můžu potvrdit, že zadluženost a někdy i předluženost samoživitelek a seniorů je stále častější. Nenašel jsem prozatím žádnou zmínku ohledně regulace reklamních půjček, které jsou v rozporu s dobrými mravy, ale myslím, že je to jedna z cest, jak čelit zvyšující se zadluženosti lidí. Přínos činnosti odborného sociálního poradenství je prokazatelný, ovšem bez opory v podobě novel zákonů od moci zákonodárné bude předlužených osob stále přibývat.

Stanovené cíle bakalářské práce byly splněny. Myslím, že bakalářská práce může posloužit jako pomůcka k uvedení do tématu pro začínající sociální pracovníky, kteří se budou se zadlužeností klientů setkávat.

9. Použitá literatura

BESEDOVÁ, M.: Vytváření sítí dluhového poradenství – Metodika. Úřad vlády ČR – Odbor pro sociální začleňování, Praha 2014

BUCHTOVÁ B. 2002. Psychologie nezaměstnanosti. In BUCHTOVÁ B. a kolektiv.

DAVIDOVÁ, Ivana. *Metodická příručka pro sociální kurátory a metodiky sociální prevence*. Ostrava: Ostravská univerzita v Ostravě, 2010. ISBN 978-80-7368-628-

Dobeš, J a kolektiv, Metodika řešení předluženosti nejchudších obyvatel, mpsv, Praha 2015

DVOŘÁKOVÁ, I. Obsahová analýza /formální obsahová analýza/ kvantitativní obsahová analýza. *AntropoWebzin*. 2010, 2/2010, s. 95-100. Dostupný také z WWW: <<http://antropologie.zcu.cz/obsahova-analyza-formalni-obsahova-analyza>>. ISSN 1801-8807

GABURA, Ján; PRUŽINSKÁ, Jana. *Poradenský proces*. Praha: Slon, 1995. ISBN 80-85850-10-9.

HAJD-MOUSSOVÁ, Zuzana. *Úvod do speciálního poradenství*. Liberec: Technická univerzita v Liberci, 2002. ISBN 80-7083-659-8.

HRDINKOVÁ, T.; MATI, P.: Metodika dluhového poradenství. Člověk v tísní, Bílina 2013

KOPŘIVA, K. 1997. Lidský vztah jako součást profese. Praha: Portál.

KRONICK, J. Alternativní metodologie pro analýzu kvalitativních dat. *Sociologický časopis*. 1997, 33, 1/1997,

MAREŠ, P. 1999. *Sociologie nerovnosti a chudoby*. Praha: Sociologické nakladatelství.

MAREŠ, P. 2002. *Nezaměstnanost jako sociální problém*. Praha: Sociologické nakladatelství.

MARŠÍKOVÁ, Jolana. Insolvenční zákon: s poznámkami, judikaturou, nařízením Rady ES 1346/2000 a prováděcími předpisy, ve znění zákonů č. 69/2011 Sb. a č. 73/2011 Sb. Praha: Leges, 2011. Glosátor. ISBN 978-80-87212-75-2.

MATOUŠEK, Oldřich. *Slovník sociální práce*. 2. vyd. Praha: Portál, 2008, 271 s. ISB: 978-80-7367-368-0

MICHALÍK, Jan. *Poradenství pro uživatele sociálních služeb*. Praha: NRZP ČR, 2009. ISBN 978-80-87181-03-4.

MICHALÍK, Jan. *Poradenství uživatelům sociálních služeb*. Praha: NRZP, 2008. ISBN 978-80-903658-2-7.

NAVRÁTIL, P. 2000. *Úvod do teorií a metod sociální práce*. Brno: Marek Zeman.

Nezaměstnanost, psychologický, ekonomický a sociální problém. Praha: Grada Publishing, pp. 75-122.

SYROVÁTKOVÁ, Š., Machalíček, J., CHRISTOVÁ, J. 2008. *Dluhová problematika.* Dodatek k 1. Vydání. Plzeň: Člověk v tísní.

ÚLEHLA, Ivan. *Umění pomáhat.* Praha: SLON, 2005. ISBN 80-86429-36-9.

Internetové zdroje

Centrum sociálních služeb Naděje Broumov [online]. [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: <http://www.nadejebroumov.cz/centrum-pro-rodinu/odborne-socialni-poradenstvi>

Centrum sociálních služeb Naděje Broumov: Výroční zpráva 2013 [online]. [cit. 2017-01-27]. Dostupné z: http://www.nadejebroumov.cz/e_download.php?file=data/editor/58cs_2.pdf&original=File.pdf

Česká národní banka [online]. [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: www.cnb.cz

Československá obchodní banka [online]. [cit. 2017-01-17]. Dostupné z: <https://pujcka.csob.cz/>

Člověk v tísní, o. p. s. [online]. [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: www.clovekvtsni.cz/cs/socialni-prace/socialni-integrace

EXEKUTOR MÁ SMŮLU.CZ: NEJNOVĚJŠÍ PŘÍSPĚVKY [online]. [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: www.blog.exekutormasmulu.cz

EXEKUTORSKÁ KOMORA ČESKÉ REPUBLIKY: Exekutoři radí [online]. [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: www.ekcr.cz/1/exekutori-radi/869-34-co-nelze-zabavit

Fotis Fotopulos: Funkce průměru v Excelu [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: <http://excel-navod.fotopulos.net/funkce-prumer.html>

IDnes.cz: Finance [online]. [cit. 2017-03-17]. Dostupné z: http://finance.idnes.cz/exekuce-na-duchod-trend-0v0-/penze.aspx?c=A150126_102559_penze_so

Investujeme.cz [online]. [cit. 2017-01-17]. Dostupné z: www.investujeme.cz/nekale-praktiky-uverovych-poskytovaltelu/#ixzz4zrjd0d25

Iuridicum Remedium: Obrana proti exekucím aneb Jaké jsou možnosti, když se u dveří objeví exekutor [online]. [cit. 2017-01-27]. Dostupné z: www.iure.org/14/89/obrana-proti-exekucim-aneb-jake-jsou-moznosti-kdyz-se-u-dveri-objevi-exekutor

JAK NA FINANCE Váš nejlepší rádce na finance [online]. [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: www.jaknafinance.eu/srovnani-bankovnich-a-nebankovnich-pujcek

Kalkulačka exekuce na plat 2017 [online]. [cit. 2017-01-17]. Dostupné z: www.kalkulacka.org/kalkulacka-exekuce-na-plat-2017

Kredito24.cz: Rychlá půjčka až 8500 Kč pro nové klienty [online]. [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: www.kredito24.cz.

Matematika.cz: Statistika [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: (<http://www.matematika.cz/zaklady-statistiky>)

Matematika.cz: Statistika [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: (<http://www.matematika.cz/modus>)

Novinky.cz: Finance [online]. [cit. 2017-03-17]. Dostupné z: <https://www.novinky.cz/finance/370231-pribeh-samozivitelky-dluhy-exekuce-a-ctyri-deti-na-krku.html>)

Parlamentní listy [online]. [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: www.parlamentnilisty.cz/zpravy/Matky-samozivitelky-ohrozuje-chudoba-ukazal-pruzkum-CSU-206459

Peníze.cz [online]. [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: www.penize.cz/exekuce/306414-exekuce-v-kostce-naklady-exekucniho-rizeni-kolik-stoji-exekutor

Poradna při finanční tísni [online]. [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: www.financnitisen.cz/postup.php

Právní linka, právní poradna: Právní poradna, smlouvy, právní rady, články [online]. [cit. 2017-01-25]. Dostupné z: www.pravnilinka.cz/bezplatna-pravni-poradna-zdarma/exekuce.html

Provident: Provident Smart [online]. [cit. 2017-01-22]. Dostupné z: www.provident.cz/pujcky

Rozkoš bez rizika: Internetová poradna - Výkon rozhodnutí a exekuce [online]. [cit. 2017-01-26]. Dostupné z: (www.poradna-rr.cz/o-sexbyznysu/dluhy/vykon-rozhodnuti-a-exekuce)

Sdružení SPES, z.s [online]. [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: www.pomocsdluhy.cz/-spes

SPOLEČNOST SOCIÁLNÍCH PRACOVNÍKŮ ČR [online]. [cit. 2017-02-05]. Dostupné z: <http://socialnipracovnici.cz/sekce-socialnich-pracovniku/aktuality/>

Wikisofia.cz: Korelační a regresní analýza [online]. [cit. 2017-03-10]. Dostupné z: https://wikisofia.cz/wiki/Korela%C4%8Dn%C3%AD_a_regresn%C3%AD_anal%C3%BDza

Žatecký spolek Handicap z. s. [online]. [cit. 2017-01-15]. Dostupné z: www.handicap-zatec.cz/node?Page=1&author=1

Právní předpisy

Zákon č. 99/1963 Sb., občanský soudní řád, § 279 v platném znění.

Zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách v platném znění.

Prováděcí vyhláška č. 505/2006 Sb., kterou se provádějí některá ustanovení zákona č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, v platném znění, Příloha č. 2: Standardy kvality sociálních služeb od 1.12.2007.

Předpis 206/2009 Sb., Zákon č. 206/2009 Sb. 206. Zákon, kterým se mění zákon č. 108/2006 Sb., o sociálních službách, ve znění pozdějších předpisů, a některé další zákony

Další zdroje

Centrum pro rodinu, Propagační materiál, brožura 2016

Rozhovor s: Kateřina Kroupová, Vedoucí odborné sociální poradny, Broumov
13.12.2016

10. Seznam tabulek

Tabulka č. 1: Počet klientů, kteří využili odborné sociální poradenství

Tabulka 2: Podíl zadlužených klientů zaměstnaných a nezaměstnaných

Tabulka 3: Závislost počtu půjček na zaměstnanosti

Tabulka 4: Vliv zaměstnanosti na počet půjček

Tabulka 5: Vliv zaměstnanosti na celkovou výši dluhu

Tabulka 6: Vliv poskytovatele na celkovou výši dluhu

Tabulka 7: Rozmezí celkové výše dluhu a její četnost

Tabulka 8: Medián a průměr výše bankovních a nebankovních půjček

Tabulka 9: Rozsah prokázání bonity

Tabulka 10: Způsob nejčastějšího řešení závazků

Tabulka 11: Četnost oddlužení a splátkového kalendáře v závislosti na počtu dluhů

11. Seznam grafů

Graf č. 1: Podíl klientů, kteří využili poradenství v oblasti dluhů

Graf 2: Podíl zadlužených klientů zaměstnaných a nezaměstnaných

Graf 3: Vliv zaměstnanosti na počet půjček

Graf 4: Počet půjček je závislý na výši dluhu

Graf 5: Vliv zaměstnanosti na celkovou výši dluhu

Graf 6: Rozmezí celkové výše dluhu a její četnost

Graf 7: Medián a průměr výše bankovních a nebankovních půjček

Graf 8: Rozsah prokázání bonity

Graf 9: Způsob nejčastějšího řešení závazků

Graf č. 10: Četnost oddlužení a splátkového kalendáře v závislosti na počtu dluhů

12. Seznam zkratk

RPSN: roční procentní sazba nákladů

OSP: odborné sociální poradenství

ČSSZ: Česká správa sociálního zabezpečení

UP: úřad práce

13. Seznam příloh

Příloha č. 1: Záznamový arch

Záznamový arch

Struktura zadlužených a předlužených klientů odborné sociální poradny v Broumově

1. Aktuální status:

Zaměstnaný (stálý příjem z OSVČ, důchodu, mateřská dovolená)

Nezaměstnaný (sociální dávky)

DLUHY

2. Bankovní společnosti

Počet nesplacených půjček u bankovních společností: .....

V celkové výši: ..... Kč

Musel klient prokazovat při žádosti o půjčku svoji bonitu:

- a) Ano u všech
- Jen u některých
- Ne, u žádné

Je některá z pohledávek již v exekuci?

- a) Ano
- Ne

3. Nebankovní společnosti

Počet nesplacených půjček u nebankovních společností: .....

V celkové výši: ..... Kč

Musel klient prokazovat při žádosti o půjčku svoji bonitu:

- a) Ano u všech
- Jen u některých
- Ne, u žádné

Je některá z pohledávek již v exekuci?

- a) Ano
- Ne

4. Zvolený způsob řešení zadluženosti ve spolupráci s pracovníkem poradny:

- a) Neřešena
- b) Jednorázově doplacena dlužná částka
- c) Splátkový kalendář na dlužnou částku
- d) Obrana proti exekuci (zastavení, odklad, zrušení, vyškrtnutí)
- e) Konsolidace
- f) Oddlužení